

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

OHSAS 18001-standardi ja valtio - omisteisten yritysten vastuuraportointi

Helenius, Timo

2014 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Leppävaara

OHSAS 18001 - standardi ja valtio - omisteisten yritysten vastuuraportointi

Timo Helenius
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2014

Helenius, Timo

OHSAS 18001 - standardi ja valtio - omisteisten yritysten vastuuraportointi

Vuosi 2014 Sivumäärä 49

Tämä laadullinen tutkimus on laadittu Laurea Ammattikorkeakoululle turvallisuusalan tradenomin koulutuksen opinnäytteenä. Tutkittavan kohderyhmän muodostavat 26 Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen alaista, kaupallisesti toimivaa osakeyhtiötä. Valtioneuvoston periaatepäätös velvoittaa yritykset julkaisemaan vuosittain yritys vastuuraportin jossa raportoidaan taloudellisen tuloksen lisäksi avoimesti myös toiminnan sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista.

Yrityksen maine ja henkilöstö ovat keskeisiä yritysturvallisuudella suojattavia arvoja. Riippumattoman tahon sertifioima työterveyden ja työturvallisuuden johtamisjärjestelmä on viesti yrityksen sidosryhmille niistä TTT-toimintaa ohjaavista periaatteista ja toimintamalleista, joihin yritys on sitoutunut.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan sertifioitun OHSAS 18001 - työterveys ja työturvallisuusstandardin käyttöä maineen hallinnan välineenä kohderyhmän yritysten julkaisemissa yritys vastuuraporteissa. Tavoitteena on havaita potentiaalisia kehitystarpeita, joita esimerkiksi turva- ja viestintäalan toimijat sekä ISO - ohjausjärjestelmiin erikoistuneet ammattilaiset voivat hyödyntää tarjoamalla OHSAS - standardin sekä vastuuviestinnän erityisosaamistaan kohderyhmän yritysten käyttöön.

Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen muodostavat turvallisuusjohtamisella suojattavista arvoista yrityksen maine ja henkilöt, sidosryhmä- ja yritys vastuuteoriat, OHSAS 18001 - standardi sekä Valtioneuvoston kanslian yritys vastuuta ja yritys vastuuraportointia koskevat periaatepäätökset.

Opinnäytetyön tutkimusmetodina käytetään poikittaistutkimuksena toteutettua dokumentti-analyysia. OHSAS 18001-sertifiointia koskevat tiedot on kerätty yritysten kotisivuilla suomen kielellä julkaistuista yritys vastuu- tai vuosiraporteista vuodelta 2013.

Tutkimuksen kohderyhmästä kuusi yritystä on sertifioinut TTT-johtamisjärjestelmänsä OHSAS 18001-standardin mukaiseksi. Kaikki sertifioitun yritykset ovat kansainvälisesti toimivia suur-yrityksiä joilla on myös ISO 9001-sertifioitu laatu järjestelmä sekä ISO 14001-sertifioitu ympäristöjärjestelmä. Valittuja taustamuuttujia hyödyntämällä tutkimuksessa tunnistettiin useita ulkopuolisille asiantuntijapalveluille potentiaalisia asiakasryhmiä.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjaus, turvallisuusjohtaminen, sidosryhmä, yritys vastuu, yritys vastuuraportti, OHSAS 18001

Helenius, Timo

OHSAS 18001 -Standard and CSR Reporting in the State-Owned Companies

Year	2014	Pages	49
------	------	-------	----

This qualitative research is written for Laurea University of Applied Sciences as a thesis for Bachelor's Degree programme in Security Management. The target group of the study consists of 26 state-owned commercial companies under the Ownership Steering Department in the Prime Minister's Office. The Government Resolution on state ownership policy requests the companies to publish annual Corporate Social Responsibility (CSR) reports addressing social and environmental impacts of their business operations.

According to corporate safety management thinking, corporate reputation and personnel are essential values that need to be secured. An independent third-party certified occupational health and safety standard informs stakeholders of the principles and procedures a company is committed to follow.

The aim of this study is to research whether the studied companies follow OHSAS 18001-standard and communicate it to their stakeholders in their annual CSR reports as a means to manage their corporate reputation. The target of the study is to provide commercially exploitable information for outside consultants in the areas of health and safety management and public CSR reporting.

The theoretical framework of the study is based on corporate safety management, stakeholder and CSR theories and on the Ownership Steering Department's requirements concerning the annual CSR reports. The research method applied is a cross-study based on document analysis. Regarding OHSAS 18001-certification, the empirical data was gathered from the CSR reports and the annual reports published in Finnish on the home pages of the studied companies.

Only six out of twenty-six studied companies have acquired the OHSAS 18001-certificate. All of the six enterprises are large, international companies having both the ISO 9001 quality certificate and the ISO 14001 environmental certificate. With the combination of research questions and additional variables drawn from the theoretical framework of the study some potential customer groups for outside consultants were found.

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Tutkimuskohde ja työn tavoite	6
1.2	Aiheen rajaus	7
1.3	Keskeiset käsitteet.....	8
1.4	Opinnäytetyön rakenne	9
2	Teoreettinen viitekehys.....	9
2.1	Turvallisuusjohtaminen	10
2.2	Sidosryhmäteoria	10
2.3	Yritysvastuu	12
2.3.1	Yritysvastuuteoriat.....	12
2.3.2	Vastuullisen yritystoiminnan hyödyt	14
2.3.3	Yritysvastuuraportointi	15
2.4	Valtion yritys vastuulinjaukset	17
2.5	OHSAS 18001 - standardi.....	18
2.6	Reflektio; teoreettinen viitekehys opinnäytetyön kontekstissa	20
3	Tutkimusmenetelmä ja empiirinen aineisto.....	22
3.1	Laadullinen tutkimus	22
3.2	Tutkimuksen tavoite ja toteutus	23
3.3	Empiirinen aineisto	24
4	Tulokset.....	25
4.1	Raportoimattomat yritykset.....	26
4.2	Yritysvastuuraportin julkaisseet suuryritykset	27
4.3	Yritysvastuuraportin julkaisseet pk-yritykset	28
4.4	Tulosten yhteenveto.....	29
4.5	Pohdinta	30
5	Yhteenveto	36
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	36
5.2	Empiirinen tutkimusmateriaali	37
5.3	Tutkimustulosten tiivistelmä.....	37
5.4	Tutkimuksen luotettavuus ja käytännön merkitys.....	38
5.5	Jatkotutkimusmahdollisuudet.....	39
	Lähteet	40
	Taulukot	44
	Liite 1: Valtioneuvoston kansliaan keskitetty omistajaohjaus yhtiöittäin	45
	Liite 2: Ote Valtioneuvoston 3.11.2011 periaatepäätöksen liitteestä 3.....	46

1 Johdanto

Yrityksen ensisijaisia sidosryhmiä ovat tahot joita ilman yritys ei voi jatkaa toimintaansa. Valtion omistajaohjauksen alaisille yrityksille valtio on ensisijainen sidosryhmä. Sidosryhmäteorian mukaan organisaation on toimittava siten, että ennen pitkää kaikki sen sidosryhmät ovat tyytyväisiä siihen mitä ne saavat organisaatiolta takaisin vastineeksi sille mitä ovat toimintaan antaneet.

Valtio edellyttää omistajaohjauksensa alaisten, kaupallisesti toimivien yhtiöiden tavoitteiden olevan ”kannattava liiketoiminta ja omistaja-arvon kasvattaminen, mutta myös toiminnan vastuullisuuden edistäminen ja varmistaminen”. Valtioneuvoston periaatepäätöksen (2011) mukaan myös pörssissä noteeraamattomien yhtiöiden ”edellytetään raportoivan vastuukysymyksistä riittävän täsmällisellä ja vertailukelpoisella tavalla.”(2011,7).

Yritysvastuun edut voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin hyötyihin. Ulkoiset hyödyt liittyvät yrityksen maineen kehittämiseen (Branco & Rodrigues 2006, 120 - 122). Yrityksen maine on vaikeasti kopioitava ominaisuus joka erottaa organisaation positiivisella tavalla vertaisryhmästään, ja vähentää yrityksen maineriskiä (Roberts & Dowling 2002). Yrityksen maine on keskeinen turvallisuusjohtamisella suojattava arvo (Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry 2014).

Yritysvastuukäsite sisältää yrityksen taloudellisen vastuun ohella myös vastuun toiminnan sosiaalisista tuloksista ja ympäristötuloksista (Elkington 1997). Sosiaalisesti vastuullisen toiminnan - kuten myös yritysturvallisuuden - keskeinen suojattava arvo on organisaation oma henkilöstö.

OHSAS 18001 -standardi on yleisesti tunnustettu työterveys- ja työturvallisuusstandardi jota noudattamalla organisaation työterveyden ja työturvallisuuden (TTT) johtamisjärjestelmä voidaan arvioida ja sertifioida. Sidosryhmät voivat tarvittaessa todentaa, millaiseen TTT-järjestelmän luontiin, ylläpitämiseen, jatkuvaan parantamiseen ja dokumentointiin yritys on sertifioitaessa ylittä johtoaan myöten sitoutunut. (OHSAS 18001:fi 2007). Siten OHSAS 18001-standardi palvelee myös yrityksen maineen suojelemista ja kehittämistä.

1.1 Tutkimuskohde ja työn tavoite

Opinnäytetyön kohderyhmän muodostavat 26 Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen alaista, kaupallisesti toimivaa osakeyhtiötä (Valtioneuvosto 2014). Valtioneuvoston internet-sivuilla julkaistussa dokumentissa tiedot ovat osittain vanhentuneita, sillä Destia Oyj on myyty yksityiselle toimijalle kesällä 2014. Lisäksi Edita Oyj:n uusi nimi on Nordic Morning Oyj ja Hel-

sinki Business and Science Park Oy Ltd on nykyisin Makery Oy. Yhtiöt on listattu päivitetyin tiedoin liitteessä 1.

Opinnäytetyössä tutkitaan sertifioidun OHSAS 18001 - työterveys ja työturvallisuusstandardin yleisyyttä perustuen kohderyhmän yritysten yritysraportteihin vuodelta 2013. Tavoitteena on havaita potentiaalisia kehitystarpeita, joita esimerkiksi turva- ja viestintäalan toimijat sekä ISO - ohjausjärjestelmiin erikoistuneet ammattilaiset voivat hyödyntää tarjoamalla OHSAS - standardin sekä vastuuviestinnän erityisosaamistaan kohderyhmän yritysten käyttöön.

Valtioneuvoston periaatepäätös (2011) velvoittaa yritykset julkaisemaan vuosittain yritysraportin jossa raportoidaan taloudellisen tuloksen lisäksi avoimesti myös toiminnan sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista. On perusteltua olettaa, että yritykset pyrkivät vähentämään maineriskiään raportoimalla myös mahdollisesta OHSAS-sertifioinnistaan yritysraporteissaan.

OHSAS - sertifiointien raportointia yritysraporteissa kartoitetaan opinnäytetyön tutkimuskysymyksillä jotka ovat:

- Onko yritys julkaissut kotisivuillaan internetissä suomenkielisen yritysraportin vuoden 2013 toiminnastaan?
- Onko yrityksen omaa henkilöstöä koskeva TTT-ohjausjärjestelmä yritysraportin mukaan OHSAS 18001-sertifioitu?
- Kattaako OHSAS 18001-sertifioitu järjestelmä yrityksen koko henkilöstön?

Tutkimuskysymyksiin vastaaminen tuottaa ulkoisille sidosryhmille tietoa Valtioneuvoston omistajaohjauksen alaisten, kaupallisesti toimivien yritysten OHSAS 18001 - standardin käytöstä TTT-toiminnan ohjaamisen ja maineenhallinnan välineenä. Konsultoinnin ammattilaisten lisäksi tutkimustulokset palvelevat myös yritysten muita ulkoisia sidosryhmiä kuten mediaa, kansalaisjärjestöjä sekä esim. yksittäisiä kansalaisia jotka ovat kiinnostuneita omistajaohjauksen tavoitteiden ja sosiaalisen vastuun toteutumisesta kohderyhmän yrityksissä.

1.2 Aiheen rajaus

Tutkittavan kohderyhmän muodostavat Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksenalaiset, kaupallisesti toimivat osakeyhtiöt, yhteensä 26 yritystä. Tähän ryhmään eivät sisälly Valtion erityistehtäviä hoitavat yritykset eivätkä Solidium Oy:n kautta hallinnoidut yhtiöt (Valtioneuvosto 2014).

Tutkimuksessa ei arvioida julkaistujen yritysraporttien ja vuosikertomusten eikä työterveys- ja työterveysturvallisuusjärjestelmien sisältöä tai toteutusta.

1.3 Keskeiset käsitteet

Yritysten *turvallisuusjohtamisen* käsitteellä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä yrityksen kaikkien toimintojen turvallisuuteen tähtäävää johtamista. Turvallisuusjohtamisella suojattavia arvoja ovat henkilöt, maine, tiedot, omaisuus ja ympäristö. (Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry 2014).

Sidosryhmä on ”mikä tahansa joukko yksilöitä joka voi vaikuttaa tai johon voi vaikuttaa organisaation tarkoitusten saavuttaminen”. (Freeman 1984, 46). Sidosryhmät voidaan jakaa organisaation sisäisiin ja ulkoisiin sidosryhmiin. Esimerkiksi asiakkaat, tavarantoimittajat ja yhteiskunta ovat ulkoisia sidosryhmiä, kun taas organisaation henkilöstö ja omistajat edustavat sisäisiä sidosryhmiä (Freeman 1984). Sidosryhmän sidos organisaation toimintaan voi perustua omistajuuteen, lailliseen tai moraaliseen oikeuteen tai muuhun intressiin (Carroll & Buchholz 2003).

Yritysvastuu ei ole yksi, universaali teoria, vaan pikemminkin kollektiivinen nimi monille erilaisille lähestymistavoille (Castka, Balzarova, Bamber & Sharp 2003; Jamali 2008; Godfrey & Hatch 2006). Yritysvastuun perusidea on kuitenkin verrattain selkeä - se perustuu ajatukseen, että yrityksillä on muitakin vastuita yhteiskuntaa kohtaan kuin taloudellisen voiton tavoittelu (Godfrey & Hatch 2006). Tässä opinnäytetyössä yritysvastuun käsitteellä tarkoitetaan Elingtonin (1997) triple bottom line -mallia (TBL). Määritelmän mukaan yritysten ei tule tarkastella ainoastaan toimintansa taloudellista tulosta vaan myös toimintansa sosiaalista ja ympäristötulosta (Haugh & Talwar 2010,385).

Yrityksen maine on ominaisuus joka erottaa organisaation positiivisella tavalla vertaisryhmästään. Maine on perustavaa laatua oleva, aineeton resurssi jota muiden toimijoiden on vaikea kopioida. (Roberts & Dowling 2002).

Yritysvastuuraportointi on yrityksen omasta toiminnastaan sidosryhmilleen suorittamaa raportointia. Raportointi on pääsääntöisesti vapaaehtoista, mutta sitä edistävät toisaalta sidosryhmien taholta tuleva poliittinen paine ja toisaalta taloudelliset ja viestinnälliset hyödyt kuten mahdollisuus yrityksen maineen kehittämiseen. (Kuisma & Temmes 2011, 268 - 269). Yritysvastuuraportoinnin sisältöä määrittäviä kansainvälisiä ja kansallisia standardeja on nykyisin tarjolla runsaasti, mutta standardien noudattaminen on vapaaehtoista (de Colle ym 2013). Sidosryhmiä palvellakseen yritysvastuuraporttien tulisi olla yhdenmukaisia, keskenään vertail-

tavia, luotettavia ja kertoa toiminnan kannalta olennaisista asioista (Tshopp & Nastanski 2013).

Valtioneuvoston omistajaohjauksen alainen, kaupallisesti toimiva osakeyhtiö on yritys jossa valtio on mukana merkittävänä omistajana. Omistajaohjauksesta vastaa valtioneuvoston kanslia yritysten hallituksissa toimivien edustajiensa välityksellä. Valtio-omistaja edellyttää yritysten toimivan kannattavasti, mutta kasvattavan omistaja-arvoa ottamalla huomioon myös toiminnan vastuullisuuden edistämisen ja varmistamisen. Valtio edellyttää yritysten raportoivan vuosittain avoimesti toimintansa vastuukysymyksistä. (Valtioneuvoston periaatepäätös 2011).

OHSAS 18001 -standardi on työterveys- ja työturvallisuusstandardi jonka mukaan organisaation TTT - johtamisjärjestelmää voidaan arvioida ja sertifioida (OHSAS 18001:fi 2007,8). Se perustuu jatkuvan parantamisen periaatteeseen ”Suunnittele - Toteuta - Arvioi - Toimi” eli PDCA - malliin (OHSAS 18001:fi.2007,12). Standardi on laadittu yhteensopivaksi laatuja järjestelmästandardin ISO 9001:2000 ja ympäristöjohtamisstandardin ISO 14001:2004 kanssa (OHSAS 18001:fi 2007,8). Se on tarkoitettu työterveys ja työturvallisuusasioiden hallintaan ja kehittämiseen, eikä sitä siten ole suunniteltu kattamaan muita terveys- ja turvallisuusalueita (OHSAS 18001:fi.2007,14).

1.4 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys esitellään luvussa kaksi. Opinnäytteen tekijän reflektio esitellyistä teorioista tutkimuskontekstissa esitellään alaluvussa 2.6. Siten lukuun kaksi voi tutustua myös aloittamalla lukemisen reflektio - osuudesta ennen siirtymistä teorioita yksityiskohtaisemmin esittelevään työn osaan.

Luku kolme esittelee tutkittavan ilmiön ja tutkimuksen tavoitteen, tutkimus- ja analysointimenetelmät sekä tutkimuksessa käytetyn empiirisen materiaalin. Neljäs luku sisältää tutkimustulokset ja niiden pohdinnan.

Opinnäytetyön viides luku on toteutetun tutkimuksen yhteenveto. Luku sisältää kuvauksen tutkimuksen tarkoituksesta ja tavoitteista, käytetystä tutkimusmateriaalista, tiivistelmän tutkimustuloksista, arvion tutkimuksen luotettavuudesta ja käytännön merkityksestä sekä ehdotuksia jatkotutkimuksen aiheiksi.

2 Teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyön viitekehys muodostuu Elinkeinoelämän keskusliiton määrittelemistä yritysten turvallisuusjohtamisella suojattavista keskeisistä arvoista, sidosryhmäteoriasta, yritysvastuu-

teoriasta ja -raportoinnista, Valtioneuvoston yritys vastuulinjauksista sekä OHSAS 18001-standardin esittelystä. Alaluku 2.6 sisältää tekijän reflektion teoreettisesta viitekehystä.

2.1 Turvallisuusjohtaminen

Turvallisuusjohtaminen on osa yrityksen normaalia johtamista. Tavoitteena on yrityksen kaikkien toimintojen turvallisuus. Turvallisuusjohtamisella suojattavat arvot ovat henkilöt, maine, tiedot, omaisuus ja ympäristö. Turvallisuustoiminnassa käytettävät standardit, laatu ja mittarit antavat paitsi yritykselle itselleen, myös sen sidosryhmille selkeän kuvan toiminnan tasosta. Toiminnan tasoa mittaamaan voidaan käyttää sekä laadullisia että määrällisiä mittareita. (Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry 2014).

Työturvallisuus koostuu tavoitteellisesta toimintaohjelmasta, joka sisältää sekä työterveydenhuollon että työsuojelun. Työturvallisuuspolitiikan tavoitteita ovat turvallinen työ, työntekijöiden hyvinvointi, riskien ennaltaehkäisy ja hyvä yrityskuva. Ohjaavana lainsäädäntönä toimii työturvallisuuslainsäädäntö ja ohjaavana standardina esimerkiksi OHSAS 18001. (Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ry 2014).

2.2 Sidosryhmäteoria

Sidosryhmäteoria ei ole uusi teoria tai konsepti, mutta laajempaan suosioon se on noussut Alan Freemanin vuonna 1984 julkaistun kirjan ”Strategic Management. A Stakeholder Approach” myötä. Hänen mukaansa (1984, 46) ”sidosryhmä voi olla mikä tahansa joukko yksilöitä joka voi vaikuttaa tai johon voi vaikuttaa organisaation tarkoitusten saavuttaminen”. Osakkeenomistajien yksinomaisen huomioimisen sijaan Freeman korostaa kaikkia niitä tahoja jotka voivat vaikuttaa organisaation toimintaan tai joihin organisaation toiminnalla voi olla vaikutusta.

Freemanin määritelmä ei tarjoa välineitä tai mittaustapoja organisaatiolle tärkeiden sidosryhmien määrittämiseen. Ei ole olemassa universaalia, kaikkialla yhtäläillä hyväksytyä sidosryhmän määritelmää. Siten tärkeät sidosryhmät saattavat jäädä huomioimatta, sillä todellisten ja potentiaalisten ryhmien erottaminen toisistaan on haasteellista. (Mitchell, Agle & Wood 1997).

Sidosryhmät voidaan jakaa organisaation sisäisiin ja ulkoisiin sidosryhmiin. Esimerkiksi asiakkaat, tavarantoimittajat ja yhteiskunta ovat ulkoisia sidosryhmiä kun taas organisaation henkilöstö ja omistajat edustavat sisäisiä sidosryhmiä. (Freeman 1984).

Sidosryhmät voidaan jakaa myös ensisijaisiin ja toissijaisiin ryhmiin riippuen niiden merkityksestä organisaatiolle. Ensisijaisia ovat ryhmät joista riippuu organisaation olemassaolo. Tällaisia tahoja ovat mm. yrityksen omistajat, henkilöstö, asiakkaat ja tavarantoimittajat sekä tahot jotka tarjoavat infrastruktuurin ja markkinat yritystoiminnalle, esim. yhteiskunta ja hallitukset. Toissijaiset sidosryhmät eivät ole välttämättömiä organisaation elinkelpoisuuden kannalta, eikä tällaisilla ryhmillä ole useinkaan sopimuksiin perustuvia sidoksia organisaatioon. Silti toissijaisilla sidosryhmillä, kuten esimerkiksi medialla ja kansalaisjärjestöillä, voi olla vaikutusta organisaation toimintaan. Ensi- ja toissijaisten sidosryhmien välillä voi esiintyä väärinkäsityksiä ja epäluottamusta, sillä ryhmillä voi olla keskenään kilpailevia intressejä ja ristiriitaisia vaateita toistensa rooleja ja tarpeita koskien. (Tobey & Pereira 2012).

Sidosryhmän sidos organisaation toimintaan voi perustua omistajuuteen, lailliseen tai moraaliseen oikeuteen tai muuhun intressiin (Carroll & Buchholz 2003). Freemanin (1984, 46) sidosryhmämäärittelmä on kuitenkin niin väljä, että se voi periaatteessa sisältää minkä tahansa yksilön tai ryhmän. Mitchell ym. (1997) esittävät teorian sidosryhmien merkityksen määrittelyyn käyttäen kolmea attribuuttia; valta, kiireellisyys ja legitimizeetti. Heidän esittelemässään teoriassa valta tarkoittaa sidosryhmän kykyä saada organisaatio tekemään jotakin mitä se ei muuten tekisi. Kiireellisyys määrittää missä määrin vaade edellyttää välittömiä toimenpiteitä, ja legitimizeetti viittaa sidosryhmän esittämän vaateen oikeutukseen tai lainvoimaisuuteen. (1997,867).

Tilanteesta ja johdon näkemyksistä riippuen sidosryhmä voi omata yhden, kaksi tai kaikki kolme attribuuttia, mutta ne eivät useinkaan ole ajasta riippumattomia vakioita. Toisaalta attribuutit voivat vaikuttaa toisiinsa, ja siten esim. kahden ominaisuuden esiintyminen samanaikaisesti voi lisätä sidosryhmän potentiaalista aktiiviteettia. Sidosryhmää joka omaa kaikki kolme attribuuttia - valta, kiireellisyys ja legitimizeetti - voidaan pitää tärkeänä tai määrävänä ryhmänä (engl. salient tai definite stakeholder). Tällaisen tahon yrityksen johto todennäköisimmin tunnistaa, ja priorisoi sen vaateita. Siksi johtoasemassa olevat henkilöt ovat avainroolissa, sillä erilaisten sidosryhmien tärkeys organisaatiolle perustuu johdon näkemyksiin ja arviointeihin muuttuvassa toimintaympäristössä. (Mitchell ym. 1997).

Organisaatiot voivat valita toimintastrategiansa perustuen kunkin sidosryhmän potentiaaliseen uhkaan tai yhteistoimintakykyyn. Arviointikriteerinä voidaan käyttää edellä mainittuja kolmea attribuuttia. Strategiat voivat vaihdella suorasta tai epäsuorasta yhteistoiminnasta puolustavaan tai suoraan hyökkävään strategiaan. Strategioilla voidaan myös pyrkiä esim. sovittelemaan, manipuloimaan tai vastustamaan erilaisia sidosryhmien vaateita tai mukautumaan niihin. (Mitchell ym. 1997).

Sidosryhmien vaateet eivät ainoastaan eroa toisistaan, vaan ne voivat myös vaihdella eri aikoina (Näsi 1995). Siksi tietyn sidosryhmän vaateet tulee erottaa kyseisen toimijan muista ominaisuuksista. Esitetty vaade voi olla esimerkiksi legitiimi, mutta vaateen esittäjä ei sitä ole tai päinvastoin. (Eesley & Lennox 2006).

Sidosryhmäteoria tarjoaa viitekehyksen yritysvastuun käsittelyyn ja ymmärtämiseen. Organisaation on toimittava siten, että ennen pitkää kaikki sen sidosryhmät ovat tyytyväisiä siihen mitä ne saavat organisaatiolta vastineeksi sille mitä ovat toimintaan antaneet. Sidosryhmien tyytymättömyys voi vaarantaa toiminnan jatkuvuuden. Siten yrityksen tai muun organisaation toiminta perustuu vastavuoroiseen toimintaan sen omien sidosryhmien kanssa. Siksi sidosryhmäteoria on sosiaalinen teoria joka pitää sisällään organisaation taloudelliset tavoitteet, mutta osana laajempaa inhimillisen toiminnan kokonaisuutta. (Näsi 1995).

Sidosryhmien määrittelyn monista rajoituksista ja puutteellisuuksista johtuen teoria usein sivuuttaa kommunikaation ja verkostojen merkityksen sidosryhmien ja niiden välisten suhteiden tunnistamisessa. Silti sidosryhmäteoria on kasvattanut suosiotaan niin liike-elämän toimijoiden kuin tutkijoidenkin keskuudessa. (Jamali 2008). Liike-elämän ammattilaisten näkökulmasta sidosryhmäteoria saattaa olla tutumpi ja käytännöllisempi konsepti kuin erilaiset yritysvastuukonseptit. Pelkän voitonmaksimoinnin sijasta teoria painottaa yritysten vastuuta toimistaan. (Lantos 2001). Omistajien lisäksi yrityksillä on myös monia muita sidosryhmiä (Freeman 1984; Jones & Wicks 1999) joilta niiden on hankittava oikeutus toiminnalleen (Wood 1991).

2.3 Yritysvastuu

Yritysvastuukonsepti ei ole uusi asia liike-elämän edustajille. Jo vuonna 1953 Bowen esitti kirjassaan ”Social Responsibilities of the Businessman” aihioita teorialle joka nykyisin tunnetaan yritysvastuuna. Kirjan ydinidea tiivistyy kysymyksessä ”missä määrin liikeyrityksen intressit muodostuvat pitkällä tähtäimellä samoiksi kuin ympäröivän yhteiskunnan?” (Windsor. 2001,230). Siitä lähtien yritysvastuun (Corporate Social Responsibility, CSR) nimissä on esitetty hyvin monilukuinen määrä erilaisia teorioita ja konsepteja (Garriga & Méle 2004, 51).

2.3.1 Yritysvastuuteoriat

Yritysvastuuteorian määritelmät vaihtelevat kapeasta, taloudellista tulosta ja omistajien vaurauden kasvattamista korostavasta perspektiivistä neliosaiseen malliin joka muodostuu taloudellisista, juridisista, eettisistä ja vapaaehtoiseen hyväntekeväisyyteen perustuvista vastuista (Jamali 2008). Kuten monet tutkijat ovat todenneet, yritysvastuu ei ole yksi, kaikenkattava ja

universaali teoria, vaan pikemminkin kollektiivinen nimi monille erilaisille lähestymistavoille (Castka, Balzarova, Bamber & Sharp 2003; Jamali 2008; Godfrey & Hatch 2006).

Yhden, selkeästi määritellyn yritysvastuuteorian puuttuessa jopa koko konseptin oikeutus on kyseenalaistettu (Lantos 2001). Baden ja Harwood (2012) toteavatkin, että teorian monimerkisyys antaa yrityksille mahdollisuuden määritellä oman yritysvastuunsa sisällön vapaasti omien tarpeidensa mukaan. Siten yritysvastuun voidaan väittää tarkoittavan mitä tahansa kelle tahansa (Jamali 2008).

Kritiikistä huolimatta yritysvastuuteorian voidaan ajatella olevan sateenvarjotermi - tosin verrattain avoimin säännöin - useille samankaltaisille tai päällekkäisille konsepteille jotka käsittelevät yritysten ja yhteiskunnan välisiä suhteita (Matten & Moon 2008,405). Yritysvastuun perusidea on kuitenkin verrattain selkeä - se perustuu ajatukseen että yrityksillä on muitakin vastuita yhteiskuntaa kohtaan kuin taloudellisen voiton tavoittelu (Godfrey & Hatch 2006, 87). Siten jokainen yritys on vastuussa mahdollisista haitoista joita sen toiminta aiheuttaa yhteiskunnalle ja myös velvollinen estämään mahdolliset tulevat haitat. Käytännössä tämä tarkoittaa, että vastuut vaihtelevat eri yritysten välillä. (Wood 1991).

Euroopan Komissio lanseerasi viimeisimmän määritelmänsä yritysvastuulle vuonna 2011. Komissio määrittelee yritysvastuun ”yritysten vastuuna omista yhteiskunnallisista vaikutuksistaan”. (Euroopan Komissio 2011). EU:n yritysvastuuta koskevat politiikat perustuvat Brundtlandin Komitean määritelmään kestävästä kehityksestä: ”Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.” (Ympäristöministeriö 2014)

Vuonna 1997 Elkington esitteli konseptin nimeltä ”triple bottom line” eli TBL. Malli sisältää kolme kestävän kehityksen pilaria ts. taloudellisen-, sosiaalisen- ja ympäristötuloksen. Tämän lähestymistavan mukaan kestävä kehitys edistääkseen yritykset eivät voi tarkastella ainoastaan taloudellista tulostaan vaan myös toimintansa sosiaalista ja ympäristötulosta. (Haugh & Talwar 2010,385). Tässä opinnäytetyössä yritysvastuun viitekehyksenä käytetään Elkingtonin (1997) TBL - mallia. Siten organisaatioiden sosiaalinen vastuu sisältää myös vastuun henkilöstön työterveydestä ja työturvallisuudesta.

Yritysvastuun harjoittaminen on useimmissa maissa ja useimmille yrityksille vapaaehtoista. Oletetaan, että yritysten voidaan luottaa puuttuvan vapaaehtoisesti mahdollisiin harmeihin joita ne aiheuttavat sidosryhmilleen. (Branco & Rodrigues 2006,111). Toisaalta myös ulkoisten ja sisäisten sidosryhmien paine ajaa yrityksiä toteuttamaan liiketoiminnassaan lainsäädännön minimivaatimukset ylittäviä, kestävä kehitystä edistäviä toimintatapoja (Haugh & Talwar 2010,385).

2.3.2 Vastuullisen yritystoiminnan hyödyt

Vastuullista yritystoimintaa perustellaan usein kahdella eri perusargumentilla. Toinen perustuu yrityksen itsekäaseen liiketoiminnalliseen hyötyyn ("the business case"), ja toinen perustuu yrityksen tahtoon toimia moraalisesti hyväksyttävällä tavalla ("the normative case"). Käytännössä voi olla vaikea erottaa näitä kahta täysin toisistaan. (Lähdesmäki 2012,31). Vaikka taloudellinen hyöty ei olisikaan ainoa motiivi vastuullisen yritystoiminnan harjoittamiseen, sen usein odotetaan parantavan yrityksen kannattavuutta ja auttavan kilpailuedun luomisessa (Lantos 2001; Lähdesmäki 2012,31).

Vastuullisen yritystoiminnan edut voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin hyötyihin. Panostukset vastuulliseen toimintaan voivat auttaa yrityksiä kehittämään uusia resursseja ja käyttämään näitä resursseja luomaan kestäviä ja vaikeasti kopioitavia kilpailuetuja. Tämä sisäinen kehitys on suurimmalta osin riippumatonta ulkoisille sidosryhmille tapahtuvasta viestinnästä toisin kuin yrityksen maineen kehittämiseen liittyvät ulkoiset hyödyt. (Branco & Rodriques 2006, 120 - 122).

Yrityksen maine on ominaisuus joka erottaa organisaation positiivisella tavalla vertaisryhmästään. Maine on perustavaa laatua oleva, aineeton resurssi jota muiden toimijoiden on vaikea kopioida. (Roberts & Dowling 2002). Yrityksen hyvä maine auttaa sitä kehittämään integroitumistaan yhteiskuntaan, neuvottelemaan parempia ehtoja sidosryhmien kanssa ja vähentämään maineriskiä. Hyvän maineen rakentaminen on vaativaa ja hidasta ja edellyttää usein pitkäaikaisia investointeja. Lisäksi maineen rakentamiseen vaikuttaa myös muista lähteistä kuin yrityksestä itsestään peräisin oleva informaatio. (Branco & Rodriques 2006).

Vaikka yritys vastuun usein odotetaankin parantavan yrityksen kannattavuutta, tutkijat eivät ole yksiselitteisesti pystyneet osoittamaan vastuullisen yritystoiminnan positiivista vaikutusta taloudellisen tuloksen kehittymiseen. Branco ja Rodriques (2006) viittaavat mm. tutkijoihin kuten Ullman (1985) sekä Wood ja Jones (1995) jotka eivät ole löytäneet yksiselitteistä yhteyttä kannattavuuden paranemiseen. Toisaalta Wokutch ja Spencer (1987) ovat tutkimuksissaan havainneet positiivisen korrelaation. (2006).

Waddock ja Graves (1997) esittävät teorian yrityksen vapaiden taloudellisten ja inhimillisten resurssien käytöstä vastuullisen yritystoiminnan harjoittamiseen. Tämän teorian, alkuperäiseltä nimeltään slack resource theory, mukaan vapaiden resurssien kohdentaminen vastuulliseen yritystoimintaan parantaa kannattavuutta ja päinvastoin - parantunut kannattavuus kehittää parempaa yritys vastuuta. Taloudellinen kannattavuus mahdollistaa resurssit vastuulliseen toiminnan harjoittamiseen joka pääosin yrityksen parantuneen maineen johdosta tuottaa pa-

remman kannattavuuden. (1997,303). Lisäksi huono maine vaikuttaa heikentävästi yrityksen taloudelliseen tulokseen (Branco & Rodriques 2006,115).

Vastuullisen yritystoiminnan ja positiivisen tuloskehityksen välistä korrelaatiota on ollut vaikea empiirisesti todistaa mm. monista vaihtelevista muuttujista johtuen. Waddock ja Graves (1997) päättelevät, ettei ole järkevää olettaa tällaista yhteyttä yksiselitteisesti pystyttävän todistamaankaan. Lisäksi he toteavat, että vastuullisen yritystoiminnan harjoittaminen aiheuttaa lisäkustannuksia jotka muutoin saattaisivat olla vältettävissä. Lisäkustannukset muodostavat kilpailuhaitan joka saattaa heikentää yrityksen taloudellista tulosta. (1997).

2.3.3 Yritysvastuuraportointi

Yritysvastuuraportointi on pääsääntöisesti vapaaehtoista, mutta raportointivastuu on esimerkiksi yrityksillä jotka ovat rekisteröityneet Euroopan Unionin EMAS - asetuksen mukaiseen ympäristöjärjestelmään. Vapaaehtoista raportointia edistävät syyt voidaan jakaa esim. seuraavasti; taloudelliset, poliittiset ja viestinnälliset syyt. (Kuisma & Temmes 2011, 268).

Raportoinnin taloudelliset syyt liittyvät toiminnan sisäiseen kehittämiseen ja riskienhallintaan. Raportointi tehostaa liiketoimintaympäristön seurantaa, selkeyttää yrityksen kannottoja ja parantaa tiedonkulkua mm. toiminnan sosiaalisiin vaikutuksiin ja ympäristövaikutuksiin liittyen. Raportointi edistää myös parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa. (Kuisma & Temmes 2011,268).

Raportoinnin poliittiset syyt liittyvät ulkoiseen paineeseen. Monista yritysten aiheuttamista skandaaleista ja käynnissä olevasta yritysvastuukeskustelusta johtuen yhä kasvava joukko yrityksiä julkaisee toiminnastaan yritysvastuuraportteja. (Ruhnke & Gabriel 2013, 1065). Erilaisen ulkoisten sidosryhmien kuten median painostus lisää yritysten tarvetta yritysvastuuraportointiin. Paine kohdistuu erityisesti suuryrityksiin, sekä yrityksiin jotka toimivat ympäristöä kuormittavilla toimialoilla. Siten tarve toiminnan läpinäkyvyyttä edistävään avoimeen viestintään lisääntyy. (Kuisma & Temmes 2011, 268 - 269). On kuitenkin huomattava, että paine ei enää nykyisin kohdistu vain monikansallisiin suuryrityksiin. Hallitukset ja muut viranomaiset kohdistavat kasvavassa määrin painetta myös pk-yrityksiin saadakseen ne sitoutumaan vastuullisen yritystoiminnan harjoittamiseen. (Nielsen & Thomsen 2009,176).

Viestinnälliset syyt liittyvät tarpeeseen lisätä vuorovaikutusta yrityksen ja sen sidosryhmien välillä sekä yrityksen maineen parantamiseen. Julkisella viestinnällä yritys pyrkii tuomaan esiin eettisiä arvoja joilla se ansaitsee paikkansa yhteiskunnallisena toimijana sekä osoittaa miten asetettuihin tavoitteisiin on päästy. (Kuisma & Temmes 2011, 268 - 269).

Yritysvastuuraportoinnin sisältöä määrittäviä kansainvälisiä ja kansallisia standardeja on nykyisin tarjolla runsaasti. Vaikka niissä on keskenään suuriakin eroavaisuuksia, standardien yhteisenä nimittäjä toimii pyrkimys luoda yhteisiä koodistoja joilla pyritään edesauttamaan vastuullisen toiminnan toteuttamista yrityksissä. (de Colle ym. 2013).

Sidosryhmien tarpeita palvellakseen yritysvastuuraporttien tulisi olla yhdenmukaisia, keskenään vertailtavissa, luotettavia sekä kertoa toiminnan kannalta olennaisista asioista (Tschopp & Nastanski 2013). Osa standardeista edellyttääkin riippumattoman tahon varmentavan raportin sisällön vastaavuuden käytettyyn raportointistandardiin (de Colle ym. 2013). Maailmanlaajuisesti kolme yleisintä ja arvostetuinta raportointistandardia ovat Global Reporting Initiative (GRI), AA1000 sekä UN Global Compactin COP (Ruhnke & Gabriel 2013, 1065).

Raportointistandardit edistävät yleisesti hyväksytyjä toimintatapoja, ja ne voivat auttaa yrityksiä muuttamaan abstraktit käsitteet toimiviksi johtamistyökaluiksi. Lisäksi ne luovat yrityksille mahdollisuuden maineen kehittämiseen tarjoamalla sidosryhmille vakioituneet mittarit joita vasten arvioida organisaation suoritusta voidaan arvioida. Useiden standardien ydinajatuksena on edistää jatkuvan kehityksen periaatetta. (de Colle ym. 2013).

Hyödyllisyydestään huolimatta yritysvastuu- ja raportointistandardeilla voi olla myös negatiivisia vaikutuksia. Standardien lukuisuus voi aiheuttaa sekaannusta terminologiaan liittyen, erityisesti vaikeasti hahmotettavia sosiaalisia ja eettisiä aiheita koskien. Lisäksi standardien odotetaan usein antavan pikavastauksia tai helppoja oikoteitä. Yritysten mielenkiinto voikin kohdistua standardin kriteerien täyttämiseen omakohtaisen ja toiminnan kannalta relevantin soveltamisen sijaan. (de Colle ym. 2013). Tietyn standardin tarkka noudattaminen ei automaattisesti takaa positiivisia tuloksia, ja standardin mukaista raportointia voidaankin hyödyntää pelkästään markkinointitarkoituksiin toiminnan kehittämisen sijasta. Siten julkaistut raportit eivät aina paljasta toiminnan harjoittamisen todellista tilaa. (Tschopp & Nastanski 2013).

Suuryritysten liiketoiminta on pk-yrityksiin verrattuna useammin hajautettua ja kansainvälisesti suuntautunutta. Siten suuryritysten rakenteet ovat mahdollisesti jäykempiä ja muodollisia mikä puoltaa standardoitujen johtamis- ja raportointijärjestelmien käyttöä. Standardien mahdollisia haittoja suuret yritykset pystyvät kompensoimaan mittakaavaeduilla. (Russo & Perrini 2010). Standardit ja niihin liittyvät sertifioinnit voivatkin aiheuttaa huomattavia kustannuksia, erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille. Lisäksi tarkat säännöt ja menettelytavat voivat tuottaa huomattavan määrän informaatiota ilman että huomio kiinnitettäisiin vastuullisen toiminnan kannalta olennaisiin asioihin. (de Colle ym. 2013). Pk-yritysten taloudelliset ja inhimilliset resurssit ovat usein niukat, ja yrityksen johdon työpäivät täyttyvät konkreettisista operatiivisista työtehtävistä ja ”tulipalojen sammuttamisista”. Pk-yritysten

kannalta vapaaehtoiset lisäkustannukset voivat olla merkittävä kilpailuhaitta jota niiden kilpailijoilla ei ole. (Jenkins 2004).

Scalet ja Kelly (2009) ovat tutkineet miten yritysraportteista saadut julkiset arviot, ns. reittaukset, ovat vaikuttaneet yritysten toimintaan. Kirjoittajien johtopäätös on, että julkiset arvioinnit eivät vaikuta yritysten toimintaan, eivätkä rohkaise niitä julkisesti käsittelemään vastuullisen yritystoiminnan kannalta negatiivista toimintaansa. He esittävät ilmiölle kaksi mahdollista selitystä. Ensiksikin, on mahdollista että arvioinnit eivät tavoita sidosryhmiä kuten esimerkiksi kuluttajia ja investoijia. Saattaa olla että he eivät ole tietoisia arvioinneista, eivät halua käyttää niihin aikaansa tai ovat skeptisiä annetun informaation luotettavuudesta. Siten sidosryhmillä ei ole mahdollisuutta kohdella yrityksiä niiden saamien arviointien perusteella, joten yrityksiltä puuttuu kannustin investoida saamansa arvion marginaalisiin parannuksiin. Toinen vaihtoehto on, että arvioinnit tavoittavat sidosryhmät, mutta ne eivät arvosta saamaansa informaatiota. Yritysten ei kannata investoida toiminnan parantamiseen, sillä sidosryhmät eivät arvostaisi tehtyjä muutoksia, ja parannukset aiheuttaisivat yrityksille lisäkustannuksia jotka niiden kilpailijat voivat välttää. (2009,82).

Vaikka yritysraportteja julkaisevien yritysten määrä onkin kasvussa, vapaaehtoiset tai pakolliset raportit eivät saisi olla ainoa keino viestiä toiminnasta erilaisille sidosryhmille. Raportit eivät yksinään palvele moninaisten sidosryhmien erilaisia informaatiotarpeita. Lisäksi yksittäiset raportit eivät palvele niitä sidosryhmiä jotka eivät aktiivisesti etsi tällaista tietoa yrityksen toiminnasta. Siten yritykset jäävät paitsi hyvistä töistään ansaitsemaansa tunnustusta, eivätkä raportit palvele yritysten maineen hallintaa. Toisaalta yritysten itsensä julkaisema, vastuullisesta toiminnasta perinteisen markkinoinnin keinoin kertova viestintä kohtaa usein yleistä kyynisyyttä. Maineen hallinnan kannalta vaarana on, että tällainen viestintä koetaan ”viherpesuna” tai muuna vastaavana epäeettisenä oman edun tavoitteluna. Viestintää kohtaan tunnettua epäluottamusta ei tulisi kuitenkaan yliarvioida, sillä suurempi haaste on saada myönteiset viestit esille mediassa. (Dawkins 2004).

2.4 Valtion yritysraportin julkaiseminen

Jyrki Kataisen pääministerikaudella hallituksen yritysraporttia koskeva tavoite määriteltiin vuosien 2011 - 2015 hallitusohjelmaan seuraavasti: ”Tavoitteena on suomalaisten yritysten toimiminen edelläkävijänä yritysraportissa” (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014).

Valtion omistajapolitiikkaa koskevan, Valtioneuvoston kanslian 3.11.2011 päivätyn periaatepäätöksen mukaan valtion omistajaohjauksen alaiset, kaupallisesti toimivat yhtiöt toimivat kilpailullisessa toimintaympäristössä, mutta niiden tulee ”tästä huolimatta ottaa toimintaansa huomioon valtio-omistuksesta aiheutuvat perustellut odotukset vastuullisesta ja kestävästä

periaattein harjoitettavasta toiminnasta.” Periaatepäätöksen mukaan tavoitteena tulee olla kannattava liiketoiminta ja omistaja-arvon kasvattaminen, mutta myös toiminnan vastuullisuuden edistäminen ja varmistaminen. Omistajana valtio ”tukee korkeatasoista ja avointa raportointia talouden lisäksi myös muusta toiminnasta.” (Valtioneuvoston periaatepäätös 2011, 3-5).

Valtion omistajapolitiikka painottaa yhtiöiden raportoinnissa näkyvää avoimuutta. Yhtiöissä edellytetään omaksuttavan mm. henkilöstön oikeuksien ja aseman kunnioittaminen, sekä ympäristön kannalta vastuulliset toimintatavat. Myös valtion ympäristöpoliittiset tavoitteet huomioidaan arvioitaessa yritysten toiminnan ympäristövaikutuksia. (Valtioneuvoston periaatepäätös 2011, 7-8).

Valtioneuvoston (2011) linjauksen mukaan pörssissä noteeraamattomien yhtiöiden ”edellytetään raportoivan vastuukysymyksistä riittävän täsmällisellä ja vertailukelpoisella tavalla.”(2011,7). Tätä tarkoitusta varten Valtioneuvosto on luonut yritys vastuun raportointimallin, jonka se toteaa soveltuvan erikokoisille ja eri toimialoilla toimiville yhtiöille. Malli sisältää kaikille yhtiöille yhteiset tunnusluvut ja kuvaukset, sekä lisäksi joukon valinnaisia tunnuslukuja ja kuvauksia. Raportoinnin peruseriaatteena on tietojen raportointi, tai selitys miksi tietoa ei ole raportoitu kuten esimerkiksi ”tieto ei yhtiön suorittaman olennaisuusarvioinnin mukaan ole olennainen sen toiminnalle tai tietoa ei ole saatavilla”. (Valtioneuvoston periaatepäätös 2011, 22).

Henkilöstöasioista raportoitavat kohdat sisältyvät Valtioneuvoston raportointimallin kohtaan 3. Raportointia edellytetään mm. henkilöstön vaihtuvuudesta (kohta 3.2.3), uudelleenjärjestelytilanteista ja irtisanomisista (kohta 3.3), koulutuksesta ja osaamisen kehittämisestä (kohta 3.6.2) sekä työhyvinvoinnista (kohta 3.7). Työhyvinvointia käsittelevään osioon sisältyvät mm. henkilöstötyytyväisyys, työkyky ja hyvinvointi sekä työterveys ja työturvallisuus. Raportointi edellytetään mm. tapaturmista, sairauspoissaoloista sekä työterveyshuollon järjestelyistä. (Valtioneuvoston periaatepäätös 2011,25 - 28). Raportointimallin johdanto ja henkilöstöasioita käsittelevä kohta 3 ovat tämän opinnäytetyön liitteenä (liite 2).

2.5 OHSAS 18001 - standardi

OHSAS Työterveyden ja turvallisuuden arviointi - sarjan muodostavat OHSAS 18001 - standardi sekä siihen liittyvä julkaisu ”OHSAS 18002;Ohjeita OHSAS 18001:n soveltamiseksi”. OHSAS 18001- standardissa kuvataan organisaation työterveyden ja työturvallisuuden vaatimukset ja sitä voidaan käyttää TTT-järjestelmän sertifiointiin. OHSAS 18002 puolestaan on ohje joka antaa yleistä opastusta TTT-järjestelmän luomiseen, toteuttamiseen ja parantamiseen, mutta ei sovellu sertifiointiin. (OHSAS 18001:fi.2007,8).

OHSAS 18001 -standardi on yleisesti tunnustettu työterveys- ja työturvallisuusstandardi jonka mukaan organisaation työterveyden ja työturvallisuuden (TTT) johtamisjärjestelmiä voidaan arvioida ja sertifioida. OHSAS 18001 on laadittu yhteensopivaksi laatujohtamisstandardin ISO 9001:2000 ja ympäristöjohtamisstandardin ISO 14001:2004 kanssa. (OHSAS 18001:fi.2007,8).

Organisaatiot pyrkivät kasvavassa määrin saavuttamaan ja osoittamaan TTT-toiminnan hyvän tason- Tavoitteena on hallita työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyviä riskejä asetettujen päämäärien mukaisesti. Kiinnostusta tavoitteelliseen toimintaan lisäävät toisaalta mm. tiukentuva lainsäädäntö, ja toisaalta eri sidosryhmien huoli organisaatioiden työterveys- ja työturvallisuusasioista. Jotta TTT-toimintojen johtaminen ja käytännön toteuttaminen olisi tehokasta, ne tulisi suorittaa ohjatun, organisaation yhdistetyn johtamisjärjestelmän puitteissa. On kuitenkin huomattava, että standardin vaatimusten täyttäminen ei takaa lakisääteisten vaatimusten täyttymistä, eivätkä muuta organisaation lakisääteisiä velvoitteita. Toisaalta lakisääteiset vaatimukset eivät myöskään edellytä OHSAS18001-standardin käyttöä. (OHSAS 18001:fi.2007, 8-10).

OHSAS 18001-standardi sisältää vaatimuksia jotka ovat auditoitavissa objektiivisesti. Se ei kuitenkaan sisällä ehdottomia, lainsäädännön tai organisaation omien vaatimusten ylittäviä vaatimuksia. Siten organisaatiot joilla on toisistaan poikkeavat toiminnan tasot voivat täyttää standardin vaatimukset. Standardia noudattavat organisaatiot voivat poiketa toisistaan mm. organisaation koon, toiminnan laajuuden, tuotteiden ja palveluiden sekä TTT-toimintaan käytettävissä olevien resurssien osalta, mutta silti hyödyntää OHSAS - standardia toiminnan ohjauksessaan. Standardi onkin laadittu siten, että sen käyttö ei ole sidottu yrityksen kokoon tai toimialaan. (OHSAS 18001:fi.2007,12).

OHSAS- standardi perustuu jatkuvan parantamisen periaatteeseen ”Suunnittele - Toteuta - Arvioi - Toimi” eli PDCA - mallin mukaisesti. Suunnitteluvaiheessa määritellään yrityksen TTT-politiikan mukaiset päämäärät ja luodaan prosessit joilla tulokset saavutetaan. Toteutuksen jälkeen arviointivaiheessa prosesseja mitataan, verrataan tavoitteisiin ja tulokset raportoidaan. Arviointivaiheen jälkeen ryhdytään jatkuvaan parantamiseen tähtääviin toimenpiteisiin. (OHSAS 18001:fi.2007,12).

OHSAS 18001 - standardi muodostuu seuraavista osakokonaisuuksista; yleiset vaatimukset, TTT-politiikka, suunnittelu, järjestelmän toteuttaminen ja toiminta, arviointi sekä johdon katselmus. OHSAS 18001 - standardin yleiset vaatimukset edellyttävät organisaation sitoutuvan TTT-järjestelmän luontiin, ylläpitämiseen, jatkuvaan parantamiseen sekä dokumentointiin. TTT-politiikkaosio edellyttää yrityksen johdon määrittävän ja vahvistavan laajuudeltaan tarkoituksenmukaisen ja vaatimukset täyttävän politiikan. (OHSAS 18001:fi.2007).

Suunnitteluvaiheessa luodaan toimintatapa vaarojen tunnistamiseksi, riskien arvioimiseksi, hallintatoimenpiteiden määrittelemiseksi sekä lakisääteisten ja mahdollisten muiden vaatimusten täyttämiseksi. Lisäksi suunnitteluvaiheessa käsitellään päämääriä ja ohjelmia siten että päämäärät, keinot ja aikataulut vastuutetaan asiaankuuluville toiminnoille. Standardin toteutusosioon sisältyvät mm. resurssit, roolit, velvollisuudet ja valtuudet, pätevyys ja koulutus, viestintä, dokumentointi, asiakirjojen hallinta, toiminnan ohjaus sekä valmius ja toiminta hätätilanteissa. (OHSAS 18001:fi.2007, 20 - 30).

Arvioinnin kokonaisuus muodostuu toiminnan tasonmittauksesta ja tarkkailusta, vaatimusten täyttymisen arvioinnista, vaaratilanteiden tutkinnasta, poikkeamista sekä korjaavista ja ehkäisevistä toimenpiteistä, tallenteiden hallinnasta sekä sisäisestä auditoinnista. Johdon katselmus edellyttää ennalta suunnitelluin aikavälein toteutettavaa katselmusta. Katselmuksessa tulee arvioida TTT-järjestelmän, -politiikan ja -päämäärien muutos- ja parannustarpeita. Johdon katselmuksia tulee dokumentoida ja tulokset on asetettava saataville tiedottamista ja yhteistoimintaa varten. (OHSAS 18001:fi.2007, 30 - 36).

OHSAS - standardi on tarkoitettu työterveys ja työturvallisuusasioiden hallintaan ja kehittämiseen, eikä sitä ole suunniteltu kattamaan muita terveys- ja turvallisuusalueita kuten esimerkiksi henkilöstön hyvinvointiohjelmia tai omaisuusvahinkoja (OHSAS 18001:fi.2007,14).

2.6 Reflektio; teoreettinen viitekehys opinnäytetyön kontekstissa

Elinkeinoelämän keskusliitto EK (2014) määrittelee yritysturvallisuudella suojattaviksi arvoiksi yrityksen maineen, henkilöt, tiedot, ympäristön ja omaisuuden. Monet yritys vastuuteoriat, kuten mm. Elkingtonin (1997) triple bottom line - malli, edellyttävät yrityksiltä taloudellisen vastuun lisäksi vastuuta myös toimintansa sosiaalisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista. EK:n (2014) suojattavista arvoista henkilöiden suojaaminen on osa yritysten sosiaalista vastuuta maineen suojaamisen sijoittuessa Elkingtonin (1997) mallin taloudellisen vastuun alle. Opinnäytetyö perustuu näkemykselle, että sekä EK:n (2014) turvallisuuden johtamisen malli, että Elkingtonin (1997) TBL- malli pyrkivät samaan ja sisältävät samoja asioita, joskin hieman eri termein ja oman teoria-alansa näkökulmia painottaen. Tavoitteena kummassakin ajatusmallissa on organisaation toiminnan jatkuvuuden varmistaminen.

Opinnäytetyöhön on omaksuttu sidosryhmäteoriasta näkemys jonka mukaan yrityksen sidosryhmiä ovat kaikki ne tahot joihin yrityksen toiminta voi vaikuttaa tai jotka voivat vaikuttaa yrityksen toimintaan. Osakkeenomistajien yksinomaisen huomioimisen sijaan näkemys tuo esiin myös muita tahoja jotka voivat vaikuttaa yrityksen maineenhallintaan sekä työterveys- ja työturvallisuustoimintaan. Valtion omistajaohjauksen alaisten yritysten toiminta saattaa hyvinkin kiinnostaa mm. mediaa, kansalaisjärjestöjä sekä erilaisia poliittisia ryhmittymiä.

Yritysvastuuteorioissa korostuu ajatus sosiaalisesti hyväksyttävästä, läpinäkyvästä toiminnasta jolla yritykset ansaitsevat olemassaolon oikeutuksensa yhteiskunnassa. Tämä opinnäytetyö perustuu näkemykselle, että hyvän yrityskansalaisen maineen saavuttaminen ei liene nykyisen sähköisen viestinnän aikakaudella mahdollista ilman avointa, erilaisten sidosryhmien tiedon- saantitarpeet huomioivaa viestintää. Myös sidosryhmäteoria tukee ajatusta avoimesta, vapaasti saatavilla olevasta informaatiosta. Erilaisten sidosryhmien tärkeys perustuu usein johdon subjektiiviseen arvioon. Siten yrityksillä voi olla myös tunnistamattomia, tärkeitä sidosryhmiä. Tunnistamattomat sidosryhmät voivat tarjota mahdollisuuksia yritystä kehittävään yhteistyöhön, mutta ne voivat olla myös uhka toiminnan jatkuvuudelle. Triple bottom line - ajatteluun perustuvan, erilaiset sidosryhmät tavoittavan yritysvastuuviestinnän tavoite on edistää yrityksen ja sen sidosryhmien välistä dialogia maineriskien hallitsemiseksi ja kilpailuetujen luomiseksi.

Valtio-omistaja edellyttää tässä opinnäytetyössä tarkastelluilta osakeyhtiöiltä omistaja-arvon kasvattamista taloudellisesti kannattavalla ja sosiaalisesti hyväksyttävällä toiminnalla. Siksi omistajaohjauksen alaisten, kaupallisesti toimivien osakeyhtiöiden edellytetään informoivan sidosryhmiä myös vuosittain julkaistavalla raportilla toimintansa vastuullisuusaspekteista. Valtio-omistajan tahtotilassa näkyvät sidosryhmä- ja yritysvastuuteorioiden ydinajatuksukset kuin myös toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen pyrkivä yritysturvallisuusajattelukin.

Valtioneuvoston periaatepäätös edellyttää yritysvastuuraportissa tarkasteltavan työterveyttä ja työturvallisuutta. OHSAS 18001 -sertifiointi tarjoaa sidosryhmille mahdollisuuden todentaa, millaiseen TTT-järjestelmän luontiin, ylläpitämiseen, jatkuvaan parantamiseen ja dokumentointiin yritys on sertifioitaessa ylittä johtoaan myöten sitoutunut. (OHSAS 18001:fi 2007). Siten standardi palvelee sekä TTT-toiminnan määrätietoista johtamista että yrityksen maineen hallintaa - edellyttäen että standardoidusta toiminnasta viestitään sidosryhmille.

Tässä Laurea ammattikorkeakoululle tuotetussa opinnäytetyössä teoreettista viitekehystä on käytetty perustelemaan tarpeita ja hyötyjä jotka maineen hallinnan ja sosiaalisen vastuunannon näkökulmasta puoltavat sekä OHSAS 18001 - standardiin perustuvan TTT-järjestelmän käyttöä, että siitä viestimistä Valtioneuvoston periaatepäätöksen (2011) edellyttämällä tavalla. Työn tavoitteena on tuottaa mm. turva- ja viestintäalan ammattilaisille tietoa niistä kohderyhmän yrityksistä, jotka saattavat tarvita lisäresursseja standardoidun TTT-järjestelmän ja yritysvastuuraportoinnin kehittämistyössään. Siksi TTT - järjestelmän OHSAS 18001 -sertifiointia ja yritysvastuuraportointia tarkastellaan tässä opinnäytetyössä yhdessä.

3 Tutkimusmenetelmä ja empiirinen aineisto

Ennen varsinaista tutkimusmenetelmien valintaa ja tarkempaa suunnittelua tutkijan tulee päättää tutkimuksessa käytettävä lähestymistapa eli tutkimusstrategia (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 51). Tutkimusstrategialla tarkoitetaan työn menetelmällisten ratkaisujen kokonaisuutta. Tutkimuksella tulisi olla tarkoitus tai tehtävä joka ohjaa tutkimusstrategisia valintoja. Strategiasta voidaan erottaa suppeampana käsitteenä tutkimusmetodi eli tutkimusmenetelmä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 130).

Hirsjärvi ym. (1997) jakavat tutkimusstrategiat kokeelliseen survey - tutkimukseen, kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen sekä kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimukseen (1997, 129). Vaikka kvantitatiivinen tutkimus käsittelee numeroita ja kvalitatiivinen tutkimus merkityksiä, suuntauksia ei ole tarkoituksenmukaista nähdä toistensa vastakohtina vaan toisiaan täydentävinä lähestymistapoina (Hirsjärvi ym. 1997, 133).

3.1 Laadullinen tutkimus

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohta on todellisen elämän kuvaaminen. Pyrkimys on pikeminkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia totuuksia tai väittämiä (Hirsjärvi ym. 1997, 129 - 130). Tuomen ja Sarajärven (2013, 85) mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastolliseen analyysiin, vaan mm. kuvaamaan ilmiötä tai tapahtumaa sekä ymmärtämään tiettyä toimintaa. Tiedonkeruumenetelminä toimivat erilaiset haastattelut, kyselyt, havainnointi sekä dokumentteihin perustuva tieto (Tuomi & Sarajärvi 2013, 71 - 74). Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on antaa teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle (Tuomi & Sarajärvi 2013, 85).

Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Useimmat eri laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat sisällönanalyysiin, kun sillä tarkoitetaan kirjoitettujen, kuultujen tai nähtyjen sisältöjen analyysia väljänä teoreettisena kehyksenä. Heidän mukaansa analyysi voi edetä vaiheittain esimerkiksi seuraavasti: päätös mikä aineistossa kiinnostaa ja muun aineiston poissulkeminen tutkimuksesta, aineiston koodaaminen, aineiston teemoittelu tai tyyppittely sekä lopuksi yhteenvedon kirjoittaminen. (2013, 91 - 92).

Tuomi ja Sarajärvi jakavat laadullisen analyysin aineistolähtöiseen, teoriaohjaavaan ja teorialähtöiseen analyysiin. Aineistolähtöisessä analyysissä analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti siten, että analyysiyksiköt eivät ole etukäteen sovittuja tai harkittuja. Koska analyysin oletetaan olevan aineistolähtöistä, aikai-

semmilla havainnoilla tai teorioilla ei pitäisi olla mitään tekemistä analyysin tekemisen tai lopputuloksen kanssa (Tuomi & Sarajärvi 2013, 95 - 96).

Teoriaohjaavassa analyysissä analyysiyksiköt valitaan myös aineistosta, mutta aikaisempi tieto ohjaa tai auttaa analyysia. Toisin kuin aineistolähtöisessä analyysissä, teoriaohjaavassa analyysissä tunnistetaan tiedon vaikutus, mutta pyrkimyksenä ei ole testata aikaisempaa teoriaa vaan tavoitteena on aukoa uusia ajatusuria. Tutkija pyrkii yhdistelemään aineistoa ja valmiita malleja luodakseen uutta (Tuomi & Sarajärvi 2013, 96 - 97).

Teorialähtöinen analyysimalli nojaa tiettyyn teoriaan, malliin tai auktoriteetin esittämään ajatteluun. Tutkittava ilmiö määritellään jonkin jo tunnetun mukaisesti, joten aineiston analyysia ohjaa valmis aikaisemman tiedon perusteella luotu kehys. Tutkimuksen teoreettisessa osassa on hahmoteltu valmiiksi esimerkiksi kategoriat, joihin aineisto suhteutetaan ja aineisto analysoidaan suhteessa tehtyyn päätökseen. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 97 - 98).

3.2 Tutkimuksen tavoite ja toteutus

Opinnäytetyössä tutkittavat yritykset ovat Valtion omistajaohjauksen alaisia, kaupallisesti toimivia osakeyhtiöitä joiden omistajaohjaus on keskitetty Valtioneuvoston kansliaan. Yrityksiä on 26 kpl (liite 1), joista kolme - Finnair Oyj, Fortum Oyj sekä Neste Oil Oyj - ovat julkisesti noteerattuja pörssiyhtiöitä muiden yhtiöiden kuuluessa ei-listattujen kaupallisesti toimivien yhtiöiden ryhmään (Valtioneuvosto 2014).

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan sertifioidun OHSAS 18001 - työterveys ja työturvallisuusstandardin käyttöä ja sidosryhmäkommunikointia kohderyhmän yritysten julkaisemissa yritysraportteissa. Tavoitteena on havaita potentiaalisia kehitystarpeita, joita esimerkiksi turva- ja viestintäalan toimijat sekä ISO - ohjausjärjestelmiin erikoistuneet ammattilaiset voivat hyödyntää tarjoamalla OHSAS - standardin sekä vastuuviestinnän erityisosaamistaan kohderyhmän yritysten käyttöön.

Tutkimuksessa kartoitetaan, hyödyntävätkö Valtioneuvoston omistajaohjauksen alaiset, kaupallisesti toimivat osakeyhtiöt OHSAS 18001 - standardia henkilöstönsä työterveyden ja työturvallisuuden johtamisen välineenä, kattaako standardin mukainen toiminta yritysten koko henkilöstön kaikilla maantieteellisillä toiminta-alueilla sekä viestitäänkö OHSAS-standardin käytöstä Valtioneuvoston edellyttämässä yritysraportissa.

Työhön valittu tutkimusstrategia on laadullinen tutkimus jonka tarkoituksena on kartoittaa ja selittää tutkittavaa ilmiötä. Tutkimusmenetelmä on dokumenttianalyysi joka toteutetaan pokaistutkimuksena.

Tutkittavaa ilmiötä kartoitetaan seuraavilla tutkimuskysymyksillä:

- Onko yritys julkaissut kotisivuillaan internetissä suomenkielisen yritysraportin vuoden 2013 toiminnastaan?
- Onko yrityksen omaa henkilöstöä koskeva TTT-ohjausjärjestelmä yritysraportin mukaan OHSAS 18001-sertifioitu?
- Kattaako OHSAS 18001-sertifioitu järjestelmä yrityksen koko henkilöstön?

Tutkittavaa ilmiötä pyritään selittämään analysoimalla tutkimustuloksia Tuomen ja Sarajärven esittämällä teorialähtöisellä analyysimallilla (Tuomi & Sarajärvi 2013, 97 - 98). Tutkimuskysymyksiin saatuja vastauksia ja työn teoreettisesta viitekehuksesta valittuja analyysiyksiköitä yhdistämällä kohderyhmä jaetaan pienempiin, OHSAS 18001 -sertifiointiin tai yritysraportin tuottamiseen liittyvien kehitystarpeiden mukaisesti tunnistettaviin segmentteihin. Tutkimustuloksiin yhdistettävät analyysiyksiköt ovat yritysten jako pk- ja suuryrityksiin, yrityksiin joilla on kiinteitä toimipisteitä ja henkilöstöä myös ulkomailla tai vain Suomessa (Russo & Perini 2010), sekä yrityksiin joilla on ISO 14001 tai ISO 9001 -sertifiointi tai molemmat (OHSAS 18001:fi 2007, 8).

3.3 Empiirinen aineisto

OHSAS 18001-sertifioituja TTT-ohjausjärjestelmiä koskevat tiedot on kerätty ensisijaisesti yritysten kotisivuilla suomen kielellä julkaistuista vuoden 2013 yritysraporteista. Aineistovalinta perustuu Valtioneuvoston kohderyhmän yrityksiltä edellyttämään avoimeen viestintään ja raportointipakkoon. (Valtioneuvoston periaatepäätös 2012). Internetin on tässä yhteydessä katsottu olevan kaikille avoin tietolähde, kun sitä vastoin painetun kirjallisen aineiston saatavuus perustuu erilliseen tilaukseen, on ajallisesti rajattua ja edellyttää oikean henkilön tai funktion tavoittamista. Suomenkieltä on myös pidetty avoimuuden kriteerinä koska se on valtaväestön äidinkieli.

Mikäli erillistä yritysraporttia ei ole julkaistu, tietolähteenä on käytetty yrityksen vuosikertomusta vuodelta 2013. Siten OHSAS - standardiin liittyvät yrityskohtaiset tiedot perustuvat jompaankumpaan edellä mainituista raporteista. Yritysten kokoa, toimitilojen ja henkilöstön sijaintia ja ISO -sertifiointeja koskevat tiedot on kerätty yritysten kotisivuilta hyödyntäen myös muuta informaatiota kuin vuosi- ja yritysraportteja.

Kaikki yritysten toiminnasta kertova informaatio on tekijän syys - marraskuussa 2014 yritysten kotisivuilta tätä opinnäytetyötä varten keräämää primaariaineistoa.

Työn teoreettisen viitekehyksen materiaali koostuu sidosryhmäteoriaa ja yritys vastuuta käsittelevältä osalta pääosin viime vuosina julkaistuihin tieteellisiin artikkeleihin, sekä näiden teorianalojen arvostettujen tutkijoiden 80- ja 90-luvulla julkaisemiin kirjoihin. Valtioneuvoston omistajaohjausta koskevat tiedot on kerätty Valtioneuvoston tiedonannoista.

4 Tulokset

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen tuloksia. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- Onko yritys julkaissut kotisivuillaan internetissä suomenkielisen yritys vastuuraportin vuoden 2013 toiminnastaan?
- Onko yrityksen omaa henkilöstöä koskeva TTT-ohjausjärjestelmä yritys vastuuraportin mukaan OHSAS 18001-sertifioitu?
- Kattaako OHSAS 18001-sertifioitu järjestelmä yrityksen koko henkilöstön?

Tutkimuskysymysten tulokset esitetään jakamalla yritykset kolmeen ryhmään seuraavasti; yritykset jotka eivät ole julkaisseet yritys vastuuraporttia, vastuuraportin julkaisseet suuryritykset sekä vastuuraportin julkaisseet pienet ja keskisuuret yritykset.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa kaupallisesti hyödynnettävää tietoa kohderyhmän TTT-toiminnan ja maineenhallinnan kehittämismahdollisuuksista. Siksi tutkittavien yritysten kokonaisjoukosta on pyritty muodostamaan pienempiä alaryhmiä perustuen yritysten potentiaaliin kehitystarpeisiin sekä ennakoituun kiinnostukseen OHSAS 18001 - standardia tai maineenhallintaa palvelevaa viestintää kohtaan. Pienemmät, erilaista kaupallista potentiaalia edustavat ryhmät on muodostettu yhdistämällä tutkimuskysymyksiin saadut tiedot ennalta valittuihin, opinnäytetyön teoreettisesta viitekehyksestä valittuihin muuttujiin. Tulosten tulkinta esitetään alaluvussa 4.4.

Valitut taustamuuttujat ovat; yritysten koko jaettuna pk-yrityksiin ja suuryrityksiin, yritysten maantieteellinen toiminta-alue (Russo & Perrini 2010) sekä ISO 9001-laatustandardin tai ISO 14001-ympäristö-standardin hyödyntäminen nykyisessä toiminnassa (OHSAS 18001:fi 2007,8).

Pk-yrityksellä tarkoitetaan tässä yhteydessä yritystä jonka palveluksessa on alle 250 henkeä ja jonka vuotuinen liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa (Tilastokeskus 2014). Yrityksen koko on valittu tarkasteltavaksi taustamuuttujaksi siksi, että suuryritysten johtamisjärjestelmät ovat usein strukturoidumpia ja muodollisempia verrattuna pienten ja keskisuurten yritysten käytäntöihin (Russo & Perrini 2010). Lisäksi mm. poliittinen paine vastuulliseen toiminnan harjoittamiseen ja raportointiin saattaa olla suurempi isoja kuin pk-yrityksiä kohtaan. Toisaalta pk-yritysten taloudelliset ja

inhimilliset resurssit rajoittavat niiden mahdollisuutta muodolliseen raportointiin eivätkä ne useinkaan koe muodollista raportointia oman toimintansa kannalta mielekkääksi (de Colle ym. 2013).

Toiminta-aluetta määriteltäessä kriteerinä on käytetty jakoa yrityksiin joilla on kiinteitä toimipaikkoja ja vakituista henkilöstöä ainoastaan Suomessa, ja toisaalta yrityksiin joiden toiminta tapahtuu tältä osin myös ulkomailla. Opinnäytetyössä on haluttu tutkia, onko OHSAS-standardin hyödyntämisessä eroja yritysten toiminnan maantieteellisestä laajuudesta riippuen (Russo & Perrini 2010). Kansainvälinen toiminta saattaa aiheuttaa lisähaasteita mm. yhtenäisen TTT-politiikan soveltamisessa. Maineen suojaamisen kannalta riskinä on, että erilaiset työterveys- ja työturvallisuuskäytännöt saattavat aiheuttaa pohdintoja henkilöstön eriarvoisesta kohtelusta esim. kansallisuuteen perustuen. Kansainvälisen toiminnan arvioidaan lisäävän yritysten tarvetta vastuulliseen yritystoiminnan harjoittamiseen ja avoimeen viestintään.

ISO 9001 - laatustandardi ja ISO 14001 - ympäristöstandardi on valittu taustamuuttujiksi siksi että OHSAS 18001 on laadittu yhteensopivaksi niiden kanssa (OHSAS 18001:fi.2007,8). Toisin kuin eräät muut ISO - standardit, edellä mainitut kolme standardia ovat myös sertifioitavia johtamisjärjestelmiä.

4.1 Raportoimattomat yritykset

Kohderyhmästä kuusi yritystä ei ollut 8.11.2014 mennessä julkaissut vuoden 2013 toiminnastaan Valtioneuvoston periaatepäätöksen (2011) mukaista yritysvastuuraporttia. Nämä yritykset ovat Arek Oy, Art and Design City Helsinki Oy Ab, Nordic Morning Oyj (entinen Edita Oyj), FCG Finnish Consulting Group Oy, Makery Oy (entinen Helsinki Business and Science Park Oy Ltd) sekä Suomen Siemenperunakeskus Oy. Yhteistä näille kaikille yrityksille on, että niillä ei ole OHSAS 18001-sertifioitua TTT-ohjausjärjestelmää. Nordic Morning Oyj ja FCG Finnish Consulting Group Oy ovat kansainvälisesti toimivia suuryrityksiä muiden ollessa kotimaassa toimivia pk-yrityksiä. Yrityksistä Nordic Morning Oyj:n ympäristöjärjestelmä on ISO 14001 - sertifioitu. Taulukossa 1 (sivu 27) esitetään tämän ryhmän tulosten yhteenveto.

Yritysvastuuraportin erillisenä kokonaisuutena tai osana vuosikertomustaan on kotisivuillaan julkaissut 15 suuryritystä. Näistä kuudella yrityksellä on käytössä OHSAS 18001-sertifioitu työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä.

Yritys	Raportti 2013	OHSAS 18001	ISO 9001	ISO 14001	Yrityskoko	Toiminta-alue
Arek Oy	Ei	Ei	Ei	Ei	Pk	Suomi
Art and Design City Helsinki Oy Ab	Ei	Ei	Ei	Ei	Pk	Suomi
FCG Finnish Consulting Group Oy	Ei	Ei	Ei	Ei	Suuryritys	Kansainv.
Makery Oy	Ei	Ei	Ei	Ei	Pk	Suomi
Nordic Morning Oyj	Ei	Ei	Ei	KYLLÄ	Suuryritys	Kansainv.
Suomen Siemenperunakeskus oy	Ei	Ei	Ei	Ei	Pk	Suomi

Taulukko 1: Yritykset jotka eivät ole julkaisseet yritysraporttia vuodelta 2013

4.2 Yritysraportin julkaisseet suuryritykset

OHSAS- standardia käyttävät pörssilistatut yritykset Fortum Oyj ja Neste Oil Oyj ja pörssin ulkopuolisia yrityksiä ovat Altia Oyj, Ekokem Oy, Gasum Oy ja VR-Yhtymä Oy. Ekokem Oy:n ja Gasum Oy:n OHSAS - sertifioitu järjestelmä kattaa koko henkilöstön kaikissa toimipaikoissa.

Kaikilla kuudella OHSAS - sertifioidulla yrityksellä on käytössä sekä ISO 9001- sertifioitu laatu- järjestelmä että ISO 14001 - sertifioitu ympäristöjärjestelmä. Lisäksi kaikki kuusi yritystä ovat kansainvälisiä suuryrityksiä joilla on kiinteitä toimipaikkoja sekä vakituista henkilöstöä ulkomailla.

Yhdeksällä raportin julkaisseesta viidestätoista suuryrityksestä ei ole käytössä OHSAS- työterveyden ja työturvallisuuden johtamisjärjestelmää. Näistä yrityksistä Leijona Catering Oy:llä on käytössä ISO 9001- sertifioitu laatu- järjestelmä, Kemijoki Oy:llä ja Vapo Oy:llä ISO 14001 - sertifioitu ympäristöjärjestelmä ja Patria Oyj:llä, Suomen Rahapaja Oy:llä ja Raskone Oy:llä on molemmat sertifioinnit. Arctia Shipping Oy, Finnair Oyj ja Itella Oyj eivät käytä toiminnassaan ISO - sertifioituja johtamisjärjestelmiä. Yhteenveto tämän yritysryhmän tilanteesta on kuvattu Taulukossa 2 seuraavalla sivulla.

Yritys	Raportti 2013	OHSAS 18001	Kattavuus 100%	ISO 9001	ISO 14001	Suur-yritys	Kansainvälinen
Altia Oyj	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Arctia Shipping Oy	Kyllä	Ei		Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
Ekokem Oy	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Finnair Oyj	Kyllä	Ei		Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
Fortum Oyj	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Gasum Oy	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Itella Oyj	Kyllä	Ei		Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
Kemijoki Oy	Kyllä	Ei		Ei	Kyllä	Kyllä	Ei
Leijona Catering Oy	Kyllä	Ei		Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Neste Oil Oyj	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Patria Oyj	Kyllä	Ei		Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Raskone Oy	Kyllä	Ei		Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
Suomen Rahapaja Oy	Kyllä	Ei		Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
Vapo Oy	Kyllä	Ei		Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
VR-Yhtymä Oy	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä

Taulukko 2: Yritysvastuuraportin vuodelta 2013 julkaisseet suuryritykset

4.3 Yritysvastuuraportin julkaisseet pk-yritykset

Yritysvastuuraportin vuoden 2013 toiminnastaan on julkaissut viisi pk-yritystä; Boreal Kasvinjalostus Oy, Meritaito Oy, Motiva Oy, Suomen Lauttaliikenne Oy ja Suomen Viljava Oy. Millään edellä mainituista yrityksistä ei ole OHSAS 18001 -sertifioitua työterveyden ja työturvallisuuden johtamisjärjestelmää.

ISO 9001- laatujärjestelmä on käytössä Suomen Viljava Oy:ssä sekä Meritaito Oy:ssä jonka ympäristöjärjestelmä on myös ISO- sertifioitu 14001. Tämän ryhmän yritysten toiminta-alue on Suomi, sillä niillä ei ole vakinaisia toimipisteitä tai vakinaista henkilöstöä ulkomailla. Yhteenveto tämän ryhmän yritysten tilanteesta on kuvattu Taulukossa 3.

Yritys	Raportti 2013	OHSAS 18001	ISO 9001	ISO 14001	Pk-yritys	Toiminta-alue
Boreal Kasvinjalostus Oy	X	Ei	Ei	Ei	X	Suomi
Meritaito Oy	X	Ei	Kyllä	Kyllä	X	Suomi
Motiva Oy	X	Ei	Ei	Ei	X	Suomi
Suomen Lauttaliikenne Oy	X	Ei	Ei	Ei	X	Suomi
Suomen Viljava Oy	X	Ei	Kyllä	Ei	X	Suomi

Taulukko 3: Yritysvastuuraportin vuodelta 2013 julkaisseet pk-yritykset

4.4 Tulosten yhteenveto

Opinnäytetyön kohderyhmän muodostavat 26 Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen alaista, kaupallisesti toimivaa osakeyhtiötä. Tutkimuksessa on ensin selvitetty, mitkä yhtiöistä ovat julkaisseet toiminnastaan omistajaohjauksen edellyttämän yritysraportin. Tämän jälkeen on tutkittu yritysten kotisivuilla julkaistuihin yritysraportteihin tai vuosikertomuksiin perustuen, onko yrityksillä käytössä OHSAS 18001-standardin mukainen työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä sekä kattaako järjestelmä koko kyseisen yrityksen henkilöstön.

Tutkimuskysymyksiin kerätyt tiedot on yhdistetty teoreettisesta viitekehystä valittuihin muuttujiin joita ovat ISO 9001 ja ISO 14001 - järjestelmien käyttö yrityksissä, yrityksen koko sekä toiminnan maantieteellinen laajuus kriteerinä kiinteiden toimipisteiden ja vakituisen henkilöstön sijainti yksinomaan Suomessa tai vaihtoehtoisesti useammassa maassa. Taulukko 4 (sivu 30) esittää yhteenvetoon tutkimuksen tuloksista. Yritykset on sijoitettu taulukkoon aakkosjärjestyksessä.

Tutkituista 26 yrityksestä 20 on julkaissut internetsivuillaan yritysraportin vuoden 2013 toiminnastaan. Seitsemästätoista suuryrityksestä viisitoista on julkaissut raportin. Pk-yritysten ryhmässä viisi yritystä yhdeksästä on julkaissut yritysraportin vuodelta 2013.

Kuusi yritystä 26:sta johtaa työterveys- ja työturvallisuustoimintojaan OHSAS 18001 - standardia käyttäen. Kaikki kuusi organisaatiota ovat kansainvälisesti toimivia suuryrityksiä. Kahdella suuryrityksellä kuudesta OHSAS 18001-standardin käyttö kattaa koko henkilöstön.

Tutkituista yrityksistä kaksitoista on ISO 9001 sertifioituja. ISO 14001 - sertifiointi on kolmella yrityksellä. Kaikilla kuudella OHSAS 18001 - sertifioidulla suuryrityksellä on sekä ISO 9001-laatusertifiointi että ISO 14001 - ympäristösertifiointi. Yritysten kokoluokittain tarkasteltuna ISO 9001-sertifioituja suuryrityksiä on kymmenen ja ISO 14001-sertifioituja kaksitoista. Pk-yrityksistä kahdella yrityksellä yhdeksästä on ISO 9001 - sertifioitu laatu- ja ympäristöjärjestelmä ja yhdellä ISO 14001 - ympäristöjärjestelmä.

Yritys	Julkaistu raportti	OHSAS 18001	Kattavuus 100%	ISO 9001	ISO 14001	Yrityskoko	Toiminta-alue
Altia Oyj	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Suury.	Kansainv.
Arctia Shipping Oy	Lyllä	Ei		Ei	Ei	Suury.	Kansainv.
Arek Oy	Ei	Ei		Ei	Ei	Pk	Suomi
Art and design City Helsinki Oy Ab	Ei	Ei		Ei	Ei	Pk	Suomi
Boreal Kasvinjalostus Oy	Kyllä	Ei		Ei	Ei	Pk	Suomi
Ekokem Oy	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Suury.	Kansainv.
FCG Finnish Consulting Group Oy	Ei	Ei		Ei	Ei	Suury.	Kansainv.
Finnair Oyj	Kyllä	Ei		Ei	Ei	Suury.	Kansainv.
Fortum Oyj	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Suury.	Kansainv.
Gasum Oy	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Suury.	Kansainv.
Itella Oyj	Kyllä	Ei		Ei	Ei	Suury.	Kansainv.
Kemijoki Oy	Kyllä	Ei		Ei	Kyllä	Suury.	Suomi
Leijona Catering Oy	Kyllä	Ei		Kyllä	Ei	Suury.	Suomi
Makery Oy	Ei	Ei		Ei	Ei	Pk	Suomi
Meritaito Oy	Kyllä	Ei		Kyllä	Kyllä	Pk	Suomi
Motiva Oy	Kyllä	Ei		Ei	Ei	Pk	Suomi
Neste Oil Oyj	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Suury.	Kansainv.
Nordic Morning Oyj	Ei	Ei		Ei	Kyllä	Suury.	Kansainv.
Patria Oyj	Kyllä	Ei		Kyllä	Kyllä	Suury.	Kansainv.
Raskone Oy	Kyllä	Ei		Kyllä	Kyllä	Suury.	Suomi
Suomen Lauttaliikenne Oy	Kyllä	Ei		Ei	Ei	Pk	Suomi
Suomen Rahapaja Oy	Kyllä	Ei		Kyllä	Kyllä	Suury.	Kansainv.
Suomen Siemenperunakeskus Oy	Ei	Ei		Ei	Ei	Pk	Suomi
Suomen Viljava Oy	Kyllä	Ei		Kyllä	Ei	Pk	Suomi
Vapo Oy	Kyllä	Ei		Ei	Kyllä	Suury.	Kansainv.
VR-Yhtymä Oy	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Suury.	Kansainv.

Taulukko 4: Tutkimustulokset ja taustamuuttujat, kaikki yritykset

4.5 Pohdinta

Vastuullisen yritystoiminnan etujen voidaan ajatella muodostuvan toisaalta sisäisten kilpailuetujen kehittamisestä ja toisaalta ulkoisista eduista jotka liittyvät yrityksen maineen hallintaan ja kehittämiseen. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan sertifioitua OHSAS 18001-työterveys- ja työturvallisuusstandardin käyttöä ja siitä tiedottamista yritysten vastuuraporteissa. Avoimella ja totuudenmukaisella viestinnällä tutkituilla organisaatioilla on mahdollisuus rakentaa omaa yrityskuvaansa, kannustaa sidosryhmiään toimintaa kehittävään dialogiin sekä pyrkiä mitätöimään tai vähentämään mahdollisen totuudenvastaisen informaation maineelle aiheuttamia haittoja.

Sidosryhmäteorian näkökulmasta Valtioneuvoston omistajaohjausyksikkö on tutkituille yrityksille ensisijainen kohderyhmä josta riippuu organisaation olemassaolo (Tobey & Pereira 2012). Valtio on edellyttänyt yritysten julkaisevan toiminnastaan yritys vastuuraportin ja julkaissut

tätä tarkoitusta varten raporttipohjan (Valtioneuvoston periaatepäätös 2011). Valtiolla on omistajana sekä valta että legitimizeetti edellyttää yritysten johdon reagoivan omistajan esittämiin vaateisiin (Mitchell ym. 1997, 867). Omistaja on luonut sidosryhmille tahdonilmaisullaan odotuksia yrityksiltä edellytetystä viestintäkäyttäytymisestä. Siten ulkoisilla sidosryhmillä on perusteltu syy odottaa kyseisiltä yrityksiltä omistajaohjeistuksen mukaista yritysvastuuraportointia.

Opinnäytetyössä tutkituista 26 yrityksestä kuusi pk-yritystä ei ollut julkaissut kotisivuillaan suomenkielistä yritysvastuuraporttia vuoden 2013 toiminnastaan. Yritysten ulkoisten, ja mahdollisesti myös sisäisten, sidosryhmien kannalta tilanne herättää kysymyksiä raportoimattomuuden syistä. Vaihtoehtoja voi olla useita johdon välinpitämättömyydestä resurssien vähäisyyteen tai heikkoon omistajaohjaukseen. Raportointiin liittyvä odotusarvo on kuitenkin luotu, joten maineenhallinnan näkökulmasta maineriskiä kohdistuu sekä kuuteen raportoimattomaan yritykseen että valtioon niiden omistajana.

Pk-yritysten taloudelliset ja inhimilliset resurssit ovat suuryrityksiä rajoitetummat. Mainerisikin osalta resurssirajoitukset saattavat liittyä kykyyn tunnistaa toiminnan vastuullisuusaspektit, johtaa toimintaa sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat huomioiden tai perustaa ja ylläpitää tarvittavia informaatiojärjestelmiä. Pk-yritysten resurssirajoitteet saattavat tarjota liiketoimintamahdollisuuksia mm. ulkopuolisille turva- ja viestintäalan ammattilaisille. Raportoinnin laiminlyönteistä yrityksistä pk-yrityksiä ovat Suomen Siemenperunakeskus Oy ja Arek Oy. Art and Design City Helsinki Oy Ab ja Makery Oy eivät ilmoita kotisivuillaan yksiselitteisiä lukuja toimintansa volyymin, mutta saatavilla olleiden tietojen valossa on perusteltua olettaa myös niiden olevan joko pieniä tai keskisuuria yrityksiä.

Lakisääteisten velvoitteiden lisäksi työnantajilla on yritysvastuujatteluun sisältyvä sosiaalisen vastuun velvoite huolehtia henkilöstönsä työturvallisuudesta ja työterveydestä. Tämä eettiseen vastuuseen sisältyvä velvoite on sisällytetty myös Valtioneuvoston omistajaohjauksensa alaisille yrityksille osoittamaan raportointimalliin (Valtioneuvoston periaatepäätös 2011). OHSAS 18001 - standardin käyttö ei automaattisesti takaa hyviä tuloksia eikä se liioin vapauta työnantajia niiden lakisääteisistä velvoitteista. Useat tässä opinnäytetyössä tutkitut yritykset toteuttavatkin TTT-toimintaansa omaan toimintaansa räätälöityjen ohjelmien avulla.

Avoimuuteen pyrkivän vastuuviestinnän näkökulmasta OHSAS 18001-standardi tarjoaa käyttäjilleen ja näiden sidosryhmille monia etuja. Se on yleisesti tunnustettu TTT-johtamisjärjestelmästandardi jonka sertifiointi edellyttää ulkopuolisen, riippumattoman tahon suorittamaa auditointia. Standardista on vapaasti saatavissa yksityiskohtaista tietoa toisin kuin monista yritysten itse luomista, ei-standardoiduista ohjausjärjestelmistä. Siten sidosryhmät voivat tarvittaessa todentaa, millaiseen TTT-järjestelmän luontiin, ylläpitämiseen, jatkuvaan

parantamiseen ja dokumentointiin yritys on sertifioitaessa ylittä johtoaan myöten sitoutunut. Standardi palveleekin paitsi sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien tiedonsaantitarpeita, myös yrityksen maineen kehittämistä.

OHSAS 18001-standardi on laadittu yhteensopivaksi laatujohtamisstandardin ISO 9001:2000 ja sekä ympäristöjohtamisstandardi ISO 14001:2004 kanssa (OHSAS 18001:fi.2007,8). Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen alaisista, markkinaehtoisesti toimivista osakeyhtiöistä kuusi monikansallisesti toimivaa suuryritystä on sertifioinut TTT-järjestelmänsä OHSAS 18001-standardin mukaiseksi. Näillä kuudella yrityksellä on myös edellä mainitut ISO - laatu- ja ympäristösertifioinnit.

Tutkimuksen kohderyhmään sisältyy kuusi suuryritystä ja kolme pk-yritystä, joilla on joko ISO 9001 tai ISO 14001-sertifiointi tai molemmat, mutta ei OHSAS -sertifioitua työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmää. Havainto saattaa olla kiinnostava kaupallisille OHSAS - järjestelmän osajille, sillä kynnys täydentää olemassa olevaa ISO - järjestelmää myös OHSAS 18001 -sertifioinnilla saattaa olla merkittävästi matalampi kuin implementointi nolatilanteesta aloittaen. Yritysvastuuraportteihin perustuvana poikittaistutkimuksena tämä opinnäytetyö ei pyri kartoittamaan sitä, missä järjestyksessä ja minkälaisella aikajänteellä sertifioitujen johtamisjärjestelmien käyttöönotto on tutkituissa yrityksissä toteutettu.

Neljällä kuudesta OHSAS 18001-sertifioiduista yrityksestä järjestelmä ei kata koko henkilöstöä. Julkaistuista yritysvastuuraporteista ei käy ilmi, onko kyseessä lopullinen tilanne ja tietoinen päätös jättää osa henkilöstöstä sertifioitun järjestelmän ulkopuolelle, vai onko kyseessä esimerkiksi resurssipulasta johtuva välivaihe. TTT -järjestelmän osittainen kattavuus voi aiheuttaa yritysten kannalta epäedullisen tulkinnan ja siten maineriskin mikäli nykytilanteen tulkitaan johtuvan henkilöstön epätasa-arvoisesta kohtelusta esimerkiksi sijaintimaan perusteella. Koska valtio-omistajan tavoitteena on avoin ja vastuullinen toiminta ja viestintä, saattaa nykytilanne kannustaa myös jo osittain OHSAS 18001 - sertifioituja yrityksiä harkitsemaan lisäresurssien hankintaa.

OHSAS 18001 - standardi on laadittu siten, että sen käyttö ei ole sidottu yrityksen kokoon tai toimialaan. Myös resursseiltaan ja toiminnan tasoltaan erilaiset yritykset voivat täyttää standardin vaatimukset vaikka se sisältääkin objektiivisesti auditoitavia vaatimuksia (OHSAS 18001:fi.2007, 12). Potentiaalisista eduistaan huolimatta OHSAS 18001 - sertifioinnit näyttävät keskittyvän tässä kohderyhmässä tiettyjä samankaltaisuuksia omaaviin yrityksiin. Kuudesta OHSAS - sertifioidusta yrityksestä neljä toimii energiantuotannon alalla, ja kaikki kuusi ovat suuryrityksiä joilla on vakituista henkilökuntaa ulkomailla sijaitsevilla toimipisteissä. Vuoden 2013 toimintakertomuksista ei ole mahdollista luotettavasti päätellä, onko aloite ja motivaatio OHSAS 18001 - järjestelmän käyttöönottoon tullut yrityksiltä itseltään standardin arvioi-

tuihin hyötyihin perustuen, vai onko valtiolla omistajana erityinen intressi ohjata esim. tiettyjen toimialojen yrityksiä standardin käyttöön.

Taulukkoon 5 on koottu OHSAS - standardiin ja vastuuviestintään liittyvät potentiaaliset kehityskokonaisuudet yrityksittäin. Jaottelu perustuu näkemykseen standardoidun, mutta kaiken kokoisille yrityksille soveltuvan TTT-järjestelmän hyödyistä turvallisuuden johtamistyössä. Lisäksi oletetaan, että valtio-omistaja ei tingi yritysvastuuta koskevasta raportointivelvoitteesta.

Yritys	Kaupallinen potentiaali	OHSAS 18001	ISO 9001	ISO 14001	Yrityskoko
Altia Oyj	OHSAS 18001 -toiminnan laajentaminen	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Suury.
Arctia Shipping Oy	OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Suury.
Arek Oy	Yritysvastuun johtaminen ja -raportointi, OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Pk
Art and design City Helsinki Oy Ab	Yritysvastuun johtaminen ja -raportointi, OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Pk
Boreal Kasvinjalostus Oy	OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Pk
FCG Finnish Consulting Group Oy	Yritysvastuun johtaminen ja -raportointi, OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Suury.
Finnair Oyj	OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Suury.
Fortum Oyj	OHSAS 18001 -toiminnan laajentaminen	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Suury.
Itella Oyj	OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Suury.
Kemijoki Oy	OHSAS 18001	Ei	Ei	Kyllä	Suury.
Leijona Catering Oy	OHSAS 18001	Ei	Kyllä	Ei	Suury.
Makery Oy	Yritysvastuun johtaminen ja -raportointi, OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Pk
Meritaito Oy	OHSAS 18001	Ei	Kyllä	Kyllä	Pk
Motiva Oy	OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Pk
Neste Oil Oyj	OHSAS 18001 -toiminnan laajentaminen	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Suury.
Nordic Morning Oyj*	OHSAS 18001	Ei	Ei	Kyllä	Suury.
Patria Oyj	OHSAS 18001	Ei	Kyllä	Kyllä	Suury.
Raskone Oy	OHSAS 18001	Ei	Kyllä	Kyllä	Suury.
Suomen Lauttaliikenne Oy	OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Pk
Suomen Rahapaja Oy	OHSAS 18001	Ei	Kyllä	Kyllä	Suury.
Suomen Siemenperunakeskus Oy	Yritysvastuun johtaminen ja -raportointi, OHSAS 18001	Ei	Ei	Ei	Pk
Suomen Viljava Oy	OHSAS 18001	Ei	Kyllä	Ei	Pk
Vapo Oy	OHSAS 18001	Ei	Ei	Kyllä	Suury.
VR-Yhtymä Oy	OHSAS 18001 -toiminnan laajentaminen	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Suury.
* viestintäkonserni, julkaissut englanninkielisen yritysvastuuraportin 2013					

Taulukko 5: OHSAS 18001 ja vastuuraportointi; arvioitu kehityspotentiaali yrityksittäin

Taulukosta 5 puuttuvat Ekokem Oy ja Gasum Oy. Molempien yritysten OHSAS - sertifiointit kattavat koko henkilöstön. Lisäksi kummatkin yritykset ovat julkaisseet yritysraportin vuodelta 2013, joten ne eivät tämän tutkimuksen kontekstissa tarjoane merkittäviä kehityskohteita ulkopuolisille palveluntarjoajille.

Asiantuntijapalveluita tarjoavien toimijoiden on mielekästä arvioida toisaalta yritysten halukkuutta TTT - järjestelmän sertifiointiin sekä toisaalta niiden kykyä selviytyä esimerkiksi Valtioneuvoston edellyttämästä yritysraportoinnista omin resurssein. Vuoden 2013 raporttien perusteella näyttäisi siltä että kansainvälisesti toimivat, ISO 9001- ja ISO 14001 -sertifioidut suuryritykset ovat potentiaalisimpia OHSAS -18001 - standardin hyödyntäjiä. Toisaalta kotimaassa toimivat, yritysraportoinnin laiminlyöneet pk-yritykset saattavat olla potentiaalisimpia ulkopuolisten lisäresurssien tarvitsijoita. Taulukossa 5 esitetään yrityksittäin tämän tutkimuksen tuloksiin perustuva arvio OHSAS - standardiin ja yritysraportointiin liittyvistä potentiaalisista kehityskohteista.

Tämän tutkimuksen perusteella OHSAS 18001-sertifiointiin näyttäisivät kannustavat erityisesti kokemus ISO - laatu ja - ympäristöjärjestelmästä, yrityksen koko sekä toiminnan kansainvälisyys. Seuraavan sivun Taulukossa 6 yritykset on segmentoitu perustuen arvioon oletetusta OHSAS - standardin käyttöhalukkuudesta tai lisäresurssien tarpeesta. Taulukossa esitetään oletetut OHSAS - myönteisimmät yritykset ylhäältä alaspäin. Arvioinnissa on painotettu kokemusta ISO - järjestelmästä suurempana kannustimena kuin sertifioidun yrityksen suuri koko ja kansainvälisyys.

Etsittäessä yrityksiä joilla tämän tutkimuksen kontekstissa oletetaan olevan eniten kehitettävää ja mahdollisesti suurin lisäresurssitarve, taulukkoa 6 tulee lukea alhaalta ylöspäin. Ekokem Oy ja Gasum Oy puuttuvat myös Taulukosta 6. Kummallakin yrityksellä on tämän tutkimuksen kriteereillä sekä yritysraportointi että OHSAS 18001 - standardointi liittyvät toiminnot hoidettu hyvin, joten niiden ei oleteta tarjoavan ulkopuolisille palveluntarjoajille merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia.

Yritys	Nykytilanne	Heikkoudet/vahvuudet
Altia Oyj, Fortum Oyj, Neste Oil Oyj, VR-Yhtymä Oy	Yritysvastuuraportin 2013 julkaissut, kansainvälisesti toimiva suuryritys, OHSAS 18001 sekä ISO 9001 ja ISO 14001 jo käytössä	OHSAS -toiminnan laajentaminen koko henkilöstöön, kansainvälinen toiminta saattaa edellyttää laajentamista
Patria Oyj	Yritysvastuuraportin 2013 julkaissut, kansainvälinen suuryritys, ei OHSAS-sertifiointia, sekä ISO 9001 että ISO 14001 käytössä	OHSAS 18001-standardin implementointi, vahvuutena nykyiset ISO-sertifioidut järjestelmät, kansainvälinen toiminta saattaa edellyttää sertifiointia
Vapo Oy	Yritysvastuuraportin julkaissut, kansainvälinen suuryritys, ei OHSAS-sertifiointia, ISO 14001 käytössä	OHSAS 18001-standardin implementointi, kokemusta ISO-sertifioidusta järjestelmästä, kansainvälinen toiminta saattaa edellyttää ISO-sertifiointeja
Raskone Oy, Suomen Rahapaja Oy	Yritysvastuuraportin julkaissut, kotimainen suuryritys, ei OHSAS sertifiointia, sekä ISO 9001 että ISO 14001 käytössä	OHSAS 18001-standardin implementointi, vahvuutena nykyiset ISO-sertifioidut järjestelmät
Kemijoki Oy, Leijona Catering Oy	Yritysvastuuraportin julkaissut, kotimainen suuryritys, ei OHSAS sertifiointia, ISO 9001 tai ISO 14001 käytössä	OHSAS 18001-standardin implementointi, kokemusta ISO-sertifioidusta järjestelmästä
Meritaito Oy	Yritysvastuuraportin julkaissut, kotimainen pk-yritys, ei OHSAS-sertifiointia, sekä ISO 9001 että ISO 14001 käytössä	OHSAS 18001-standardin implementointi, pk-yritys, vahvuutena nykyiset ISO-sertifioidut järjestelmät
Suomen Viljava Oy	Yritysvastuuraportin julkaissut, kotimainen pk-yritys, ei OHSAS-sertifiointia, ISO 9001 käytössä	OHSAS 18001-standardin implementointi, pk-yritys mutta vahvuutena ISO 9001-kokemus
Nordic Morning Oyj*	Yritysvastuuraportin vain englanniksi julkaissut, kansainvälinen suuryritys, ei OHSAS-sertifiointia, ISO 14001 käytössä	OHSAS 18001-standardin implementointi, suomenkieleinen yritysvastuuraportti. Kansainvälinen suuryritys, vahvuutena kokemus ISO-sertifioinnista, kansainvälinen toiminta saattaa edellyttää sertifiointia
Arctia Shipping, Finnair Oyj, Itella Oyj	Yritysvastuuraportin julkaissut, kansainvälisesti toimiva suuryritys, ei ISO-sertifiointeja	OHSAS 18001-standardin implementointi, kansainvälinen toiminta saattaa edellyttää sertifiointeja, ei kokemusta ISO-sertifioinneista
Boreal Kasvinjalostus Oy, Motiva Oy, Suomen Lauttaliikenne Oy	Yritysvastuuraportin julkaissut, kotimainen pk-yritys, ei ISO-sertifiointeja	OHSAS 18001-standardointi. Vahvuutena resurssit yritysvastuuraportointiin, pk-yritys jolla kokemusta ISO-sertifioinneista
FCG Finnish Consulting Group Oy	Ei yritysvastuuraporttia 2013, kansainvälinen suuryritys, ei ISO-sertifiointeja	OHSAS 18001-standardointi sekä yritysvastuuraportointi, ei kokemusta ISO-sertifioinneista, kansainvälinen toiminta saattaa edellyttää sekä yritysvastuuraportointia että sertifiointekja.
Arek Oy, Art and Design City Helsinki Oy Ab, Makery Oy, Suomen Siemenperunakeskus Oy	Ei yritysvastuuraporttia 2013, kotimainen pk-yritys, ei ISO-sertifiointeja	Yritysvastuuraportti välttämätön, OHSAS 18001-standardointi mahdollinen. Pk-yritys, ei kokemusta ISO-sertifioinneista.

Taulukko 6: OHSAS 18001 ja vastuuraportointi; vahvuudet/heikkoudet yrityksittäin

Työterveyden ja työturvallisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen ei edellytä OHSAS 18001 -standardin käyttöä. Siten sertifioimattomat yritykset saattavat ohjata TTT-toimintaansa jo nykyisellään OHSAS -standardia kehittyneemmällä järjestelmällä. Toisaalta kuusi Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen alaista kaupallisesti toimivaa osakeyhtiötä on jo saanut TTT -järjestelmälleen OHSAS 18001 -sertifioinnin. Siksi voisi olla perusteltua selvittää, voidaanko sertifioitujen yritysten kokemuksia ja osaamista hyödyntää TTT-järjestelmien kehittämiseksi ja sertifioimiseksi muissa yrityksissä. Osittainenkin yhdenmukaistus palvelisi valtioomistajan yritysvastuuviestinnän avoimuuteen liittyviä linjauksia. Lisäksi yritysten välinen yhteistoiminta saattaisi edistää parhaiden käytänteiden havaitsemista ja käyttöönottoa, mah-

dollistaa mittakaavaedut esimerkiksi asiantuntijapalveluja ostettaessa sekä tukea niukemmin resurssein varustettujen pk-yritysten TTT-toiminnan ja yritysvastuuviestinnän kehittämistä.

5 Yhteenveto

Tässä luvussa tehdään yhteenveto opinnäytetyön toteutuksesta. Tarkastelu aloitetaan työn tarkoituksesta ja tavoitteesta, tutkimukseen käytetystä lähdemateriaalista ja tutkimustuloksista. Tämän jälkeen arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja merkitystä. Yhteenvedon viimeinen alaluku esittelee ideoita jatkotutkimusmahdollisuuksista.

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen alaiset, kaupallisesti toimivat osakeyhtiöt. Valtioneuvoston ohjeistus edellyttää yrityksiltä avointa viestintää toiminnan sosiaalisista vaikutuksista. Valtioneuvosto edellyttää myös, että yritykset julkaisevat toiminnastaan vuosittain yritysvastuuraportin joko erillisenä raporttina tai osana vuosikertomustaan. Siten on perusteltua olettaa, että yritykset pyrkivät hallitsemaan toimintansa sosiaalisiin vaikutuksiin liittyvää maineriskiä raportoimalla myös OHSAS 18001 -sertifioidun työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmän käytöstä yritysvastuuraporteissaan vuodelta 2013.

Opinnäytetyössä tutkitaan sertifioidun OHSAS 18001 - työterveys ja työturvallisuusstandardin käyttöä maineen hallinnan välineenä kohderyhmän yritysten julkaisemissa yritysvastuuraporteissa. Tavoitteena on havaita potentiaalisia kehitystarpeita, joita esimerkiksi turva- ja viestintäalan toimijat sekä ISO - ohjausjärjestelmiin erikoistuneet ammattilaiset voivat hyödyntää tarjoamalla OHSAS - standardin sekä vastuuviestinnän erityisosaamistaan kohderyhmän yritysten käyttöön.

Tutkittavaa ilmiötä kartoitettiin seuraavilla tutkimuskysymyksillä:

- Onko yritys julkaissut kotisivuillaan internetissä suomenkielisen yritysvastuuraportin vuoden 2013 toiminnastaan?
- Onko yrityksen omaa henkilöstöä koskeva TTT-ohjausjärjestelmä yritysvastuuraportin mukaan OHSAS 18001-sertifioitu?
- Kattaako OHSAS 18001-sertifioitu järjestelmä yrityksen koko henkilöstön?

Tutkimuskysymyksiin saatuja vastauksia ja työn teoreettisesta viitekehyksestä valittuja analyysiyksiköitä yhdistämällä kohderyhmä jaettiin pienempiin, OHSAS 18001 -sertifiointiin tai yritysvastuuraportin tuottamiseen liittyvien kehitystarpeiden mukaisesti tunnistettaviin seg-

mentteihin. Valitut muuttajat olivat yrityksen koko, toiminnan maantieteellinen laajuus sekä voimassaolevat ISO 9001- ja ISO 14001- sertifioinnit.

Tutkimuksessa ei arvioitu julkaistujen yritysvastuuraporttien tai vuosikertomusten eikä työterveys- ja työterveysturvallisuusjärjestelmien sisältöä ja toteutusta.

5.2 Empiirinen tutkimusmateriaali

Tämä laadullinen tutkimus toteutettiin dokumenttianalyysiin perustuvana poikittaistutkimuksena.

OHSAS 18001-sertifiointia koskevat tiedot kerättiin yritysten kotisivuillaan julkaisemista suomenkielisistä yritysvastuuraporteista. Mikäli erillistä yritysvastuudokumenttia ei ollut julkaistu, tietolähteenä käytettiin yrityksen vuosikertomusta vuodelta 2013. Siten OHSAS - standardiin liittyvät yrityskohtaiset tiedot perustuvat vain kahteen edellä mainittuun raporttiin.

OHSAS - standardin käyttöä kartoittava aineistovalinta perustuu Valtioneuvoston edellyttämään avoimeen viestintään ja raportointipakkoon. Internetin on tässä yhteydessä arvioitu olevan kaikille avoin tietolähde verrattuna takavuosina yleisiin, erikseen tilattaviin painettuihin vuosikertomuksiin.

Tutkimuksessa käytetyt tiedot perustuvat yritysten kotisivuillaan julkaisemaan suomenkieliseen materiaaliin. Koska tutkittavana ovat Suomen valtion omistajaohjauksen alaiset yhtiöt, yksipuolinen kielivalinta on perusteltavissa informaation avoimuuden ja ymmärrettävyyden näkökulmasta.

5.3 Tutkimustulosten tiivistelmä

Tutkittava kohderyhmä muodostui yhdeksästä pk-yrityksestä ja 17 suuryrityksestä. Yhdeksästä pk-yrityksestä neljä ei ollut julkaissut 8.11.2014 mennessä vuoden 2013 toiminnastaan yritysvastuuraporttia Valtioneuvoston velvoittavasta periaatepäätöksestä huolimatta. Suuryritysten osalta vastaavat luvut ovat 15 raportin julkaissutta ja kaksi yritystä jotka eivät ole raporttia julkaisseet. Kaikille raportointivelvollisuuden laiminlyönneille yrityksille on yhteistä, että ne eivät ole OHSAS 18001- sertifioituja.

OHSAS 18001 - standardi on laadittu siten, että sen käyttö ei ole sidottu yrityksen kokoon tai toimialaan. Myös resursseiltaan ja toiminnan tasoltaan erilaiset yritykset voivat täyttää standardin vaatimukset vaikka se sisältääkin objektiivisesti auditoitavia vaatimuksia. Tutkimustu-

lokset eivät tue tätä näkemystä, sillä vain kuudella yrityksellä 26:sta on OHSAS 18001 -sertifioitu työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä.

OHSAS -sertifioidut yritykset ovat Ekokem Oy, Finnair Oyj, Fortum Oyj, Gasum Oy, Neste Oil Oyj ja VR-Yhtymä Oy. Yhteistä näille yrityksille on, että ne ovat sekä ISO 9001 -laatusertifioituja että ISO 14001 -ympäristösertifioituja suuryrityksiä joilla on toimipisteitä myös ulkomailta. Ekokem Oy:n ja Gasum Oy:n OHSAS 18001-sertifiointi kattaa koko henkilöstön niiden kaikissa toimipisteissä.

OHSAS 18001 -standardi on laadittu yhteensopivaksi ISO 9001-laatustandardin ja ISO 14001-ympäristöstandardin kanssa. Kohderyhmästä 13 yrityksellä on joko ISO laatu- tai ympäristösertifiointi mutta vain kuudella OHSAS 18001 -sertifiointi.

Tutkimustulosten perusteella yritykset voidaan jakaa kolmeen pääryhmään perustuen niiden kehitystarpeiden asiantuntijapalveluille tarjoamaan kaupalliseen potentiaaliin. Ryhmät ovat (i) OHSAS 18001 -standardin mukaisen toiminnan implementointi, (ii) OHSAS 18001 -sertifioidun toiminnan laajentaminen sekä (iii) yritys vastuun johtaminen ja raportointi sekä OHSAS 18001-standardin mukaisen toiminnan implementointi. Tutkimustulokset mahdollistavat myös taustamuuttujien avulla luotujen, tarkemmin rajattujen segmenttien luomisen kuten esimerkiksi ”potentiaaliset OHSAS 18001 -standardin hyödyntäjät ISO 9001- tai ISO 14001-sertifioiduissa pk-yrityksissä” tai ”raportointivelvoitteen laiminlyöneet pk-yritykset”.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja käytännön merkitys

Tutkimustulosten luotettavuutta voidaan arvioida valittujen tutkimusmetodien validiteetin ja reliabiliteetin käsitteillä. Validiteettia tarkasteltaessa arvioidaan sitä, että tutkimuksessa on käsitelty sitä mitä on luvattu. Tutkimustulosten reliabiliteetti tarkoittaa tulosten toistettavuutta. (Tuomi ja Sarajärvi 2013, 136).

Opinnäytetyössä on kartoitettu, mitkä yritykset ovat sertifioineet TTT-ohjausjärjestelmänsä OHSAS 18001 -standardin mukaiseksi sekä kattaako järjestelmä koko henkilöstön. Arviointi perustuu kunkin yrityksen julkaisemaan kirjalliseen yritysraporttiin tai vuosikertomukseen vuodelta 2013. Tulkintaa on tehty ainoastaan Neste Oil Oyj:n osalta, sillä yrityksen raportissa ei ilmaistu yksiselitteisesti OHSAS -sertifioinnin kattavuutta. Raportin tekstiä on tulkittu siten, että sertifioitu järjestelmä ei kata koko henkilöstöä kaikissa toimintamaissa.

Tutkimuskysymyksiin saatuja vastauksia on tulkittu teoreettisesta viitekehyksestä valittuja muuttujia hyödyntäen. Tältä osin tutkimuksen lopputulokseen vaikuttavat opinnäytetyön teki-

jän subjektiiviset näkemykset. Toinen tutkija olisi saattanut valita erilaiset taustamuuttujat tai mahdollisesti valinnut ne kokonaan viitekehysten ulkopuolelta.

Opinnäytetyöhön valittuihin, yritysten itsensä ilmoittamiin taustatietoihin pohjautuvat segmentoinnit ja pohdinnat eivät kuitenkaan sisällä ehdottomia tai perusteettomasti yleistettyjä väittämiä. Siten tekijän subjektiivisen arvion mukaan tutkimuksessa on tutkittu sitä mitä on luvattu, tulokset ovat toistettavissa ja niistä esitetyt tulokset ovat perusteltavissa.

Työn tulososiossa eritellään yhtiöittäin tutkimuksen aihepiiriin sisältyviä toimintoja joiden kehittämiseen kohdeyritysten ulkopuoliset ammattilaiset voivat tarjota osaamistaan. Työn tavoite on tuottaa kaupallisesti hyödynnettävissä olevaa tietoa esimerkiksi OHSAS - standardiin ja yritysvastuuviestintään erikoistuneille konsulteille. Toteutettua prosessia voidaan hyödyntää tutkittaessa hyvinkin erilaisten kohderyhmien kaupallista potentiaalia asiantuntijapalveluille.

5.5 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Toteutettu työ on poikittaistutkimus joka kuvaa kirjalliseen materiaaliin perustuen kohdeyrityksen tilannetta tietyssä hetkenä. Jatkotutkimusmahdollisuuksia tarjoaa mm. yritysten tulevan kehityksen selvittäminen OHSAS 18011 - standardin hyödyntämisen osalta. Vuoden 2013 raporttien mukaan neljä viidestä yrityksestä ei ollut sertifioinut TTT-toimintaansa. Kuitenkin OHSAS 18001 - standardi on laadittu siten, että yrityksen koko tai toimiala ei estäisi sen hyödyntämistä ja sertifiointia. Syyt jotka ovat johtaneet alhaiseen käyttöasteeseen tarjoavat myös jatkotutkimusmahdollisuuksia. Myös standardoidun TTT-ohjausjärjestelmän käytännön hyötyjen tai mahdollisten haittojen selvittäminen yrityksen maineenhallinnan ja henkilöstön työterveyden ja työturvallisuuden kontekstissa soveltuisi jatkotutkimuksen kohteeksi.

Opinnäytetyön havainnot tarjoavat myös yritysraportoinnin osalta tarjoavat myös aiheita jatkotutkimuksille. Kuusi yritystä ei ollut julkaissut yritysraporttia valtio-omistajan nimenomaisesta periaatepäätöksestä huolimatta. Näiden yritysten osalta kysymys kuuluu, miksi ne eivät olleet joko kysyneet tai halunneet raporttia tuottaa. Toisaalta oman mielenkiintoisen aihepiirinsä muodostaa Valtioneuvoston omistajaohjauksen nykyisen toteutuksen tutkiminen. Opinnäytetyössä todettu raportointiohjeistuksen laiminlyönti asettaa omistajaohjausyksikön arvoallan ja valvonnan tehokkuuden jossain määrin kyseenalaiseksi.

Lähteet

- Altia Oyj. 2014. Vastuullisuusraportti 2013. Viitattu 28.10.2014.
http://www.altiacorporation.com/connect/c53b3576-6f8a-4efb-a7c2-a85456d96294/Altia_2013_FI.pdf?MOD=AJPERES
- Arctia Shipping Oy. 2014. Yritysvastuuraportti 2013. Viitattu 28.10.2014.
http://www.arctia.fi/files/Yritysvastuuraportti_2013.pdf
- Arek Oy. 2014. Viitattu 1.11.2014. <http://www.arek.fi/yritys.html>
- Art and Design City Helsinki Oy Ab. 2014. Viitattu 10.11.2014.
http://www.arabianranta.fi/info/art_and_design_city/
- Baden, D. & Harwood, I. A. 2012. Terminology matters: A critical exploration of corporate social responsibility terms. *Journal of Business Ethics*, 116, 615-627.
- Boreal Kasvinjalostus Oy. 2014. Yritysvastuuraportti 2013. Viitattu 1.11.2014.
http://www.boreal.fi/media/Borealin-Yritysvastuuraportti_2013.pdf
- Branco, M. C. & Rodrigues, L. L. 2006. Corporate social responsibility and resource based perspectives. *Journal of Business Ethics*, 69(2), 111-132.
- Carroll, A. B. & Buchholz, A. K. 2003. *Business & Society: Ethics and stakeholder management*. South-Western: Thomson.
- Castka, P., Balzarova, M. A., Bamber, C. J., & Sharp, J. M. 2004. How can SMEs effectively implement the CSR agenda? A UK case study perspective. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 11(3), 140-149.
- Dawkins, J. 2004. Corporate responsibility: The communication challenge. *Journal of Communication Management*, 9(2), 108-119.
- de Colle, S., Henriques, A. & Sarasvathy, S. 2013. The paradox of corporate social responsibility standards. *Journal of Business Ethics*. Julkaistu internetissä 06.10. 2013. Tulostettu 15.6.2014.
- Ekokem Oy. 2014. Yritysvastuuraportti 2013. Viitattu 2.11.2014.
http://www.ekokem.fi/sites/default/files/ekokem_yvr_2013_web_lowres.pdf
- Eesley, C. & Lennox, M. J. 2006. Firm responses to secondary stakeholder action. *Strategic Management Journal*, 27(8), 765-781.
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry. Viitattu 8.11.2014.
<http://ek.fi/mita-temme/tyoelama/yritysturvallisuus/>
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry. 2014. Viitattu 20.11.2014.
<http://ek.fi/wp-content/uploads/Tyoturvallisuus.pdf>
- Elkington, J. 1997. *Cannibals with Forks. The triple bottom line of 21st century business*. Oxford: Capstone.
- Euroopan Komissio. 2011. Komission tiedonanto Euroopan Parlamentille, Neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä Alueiden komitealle. Viitattu 15.8.2014.
http://www.tem.fi/files/31324/COM/282011/29_681_FINAL.pdf

- FCG Finnish Consulting Group Oy. 2014. FCG Vuosikertomus 2013. Viitattu 15.9.2014.
http://www.fcg.fi/document/1/207/dacbb8ae87cac04a7f6431c1d4b00fdc/FCG_vuosikertomus_2013.pdf
- Finnair Oyj.2014. Vuosikertomus 2013. Viitattu 8.11.2014.
http://www.finnairgroup.com/linked/fi/konserni/23166-Finnair_2013_SUO_withlinks_v3.pdf
- Fortum Oyj. 2014. Viitattu 30.10.2014. Vuosikertomus 2013.
http://fortum-ar-2013.studio.crasman.fi/pub/web/pdf/Fortum_Vuosikertomus2013.pdf
- Freeman, R.E. 1984. Strategic Management. A Stakeholder Approach. Boston: Pitman.
- Garriga, E. & Méle, D. 2004. Corporate social responsibility theories: Mapping the territory. *Journal of Business Ethics*, 53(1-2), 51-71
- Gasum Oy.2014. Gasumin yritysvastuu 2013. Viitattu 4.11.2014.
http://www.gasum.fi/globalassets/gasum_yritysvastuu2013_fin.pdf
- Godfrey, P. C. & Hatch, N. W. 2007. Researching corporate social responsibility: An agenda for the 21st century. *Journal of Business Ethics*, 70(1), 87-98.
- Haug, H. M. & Talwar, A. 2010. How do corporations embed sustainability across the organization? *Academy of Management Learning and Education*, 9(3), 384-396.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Itella Oyj. 2014. Yritysvastuuraportti 2013. Viitattu 1.11.2014
http://annualreport2013.itella.com/filebank/1333-Itella_Yritysvastuuraportti_2013.pdf
- Jamali, D. 2008. A stakeholder approach to corporate social responsibility: A fresh perspective into theory and practice. *Journal of Business Ethics*, 82(1), 213-231.
- Jenkins, H. 2004. A critique of conventional CSR theory: An SME perspective. *Journal of General Management*, 29(49), 37-57.
- Jones, T.M. & Wicks, A.C. 1999. Convergent stakeholder theory. *Academy of Management Review*, 24(2), 206-221.
- Kemijoki Oy.2014. Vuosikertomus 2013. Viitattu 3.11.2014.
http://www.kemijoki.fi/media/liitteet/vuosikertomus-2013_kemijoki-oy.pdf
- Kuisma, M. & Temmes, A. 2011. Yritysten vastuuraportointi. Teoksessa Joutsenvirta, M., Halme, M., Jalas, M. & Mäkinen, J. (toim.).2011. Vastuullinen liiketoiminta. Helsinki: Gaudeamus.
- Lantos, G. P. 2001. The boundaries of strategic corporate social responsibility. *Journal of Consumer Marketing*, 18(7), 595-630.
- Leijona Catering Oy.2014. Vuosikertomus 2013. Viitattu 2.11.2014.
http://www.leijonacatering.fi/tiedostot/Leijona_Catering_vuosikertomus_2013.pdf
- Lähdesmäki, M. 2012. Studies on corporate social responsibility in the Finnish small business context. Publications 26, University of Helsinki, Ruralia Institute, Seinäjoki.
- Makery Oy. Viitattu 10.11.2014.<http://makery.fi/makery/tarinamme/>

Matten, D. & Moon, J. 2008. "Implicit" and "explicit" CSR: A conceptual framework for a comparative understanding corporate social responsibility. *Academy of Management Review*, 33(2), 404 - 424.

Meritaito Oy.2014. Yhteiskuntavastuuraportti 2013. Viitattu 2.11.2014.
http://www.meritaito.fi/www/fi/meritaito/Yhteiskuntavastuuraportti_2013.pdf

Mitchell, R. K., Agle, B.R. & Wood, D.J. 1997. Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts. *Academy of Management Review*, 22(4), 853-886.

Makery Oy. Viitattu 10.11.2014. <http://makery.fi/makery/tarinamme/>

Motiva Oy.2014. Toimintakatsaus Motiva 2013. Viitattu 1.11.2014.
http://www.motiva.fi/files/9070/Motivan_toimintakatsaus_2013.pdf

Neste Oil Oyj.2014. Vuosikertomus 2013. Viitattu 30.10.2014.
<http://2013.nesteoil.fi/vastuullisuus/>

Nielsen, A.E. & Thomsen, C. 2009. CSR communication in small and medium-sized enterprises. A study of the attitudes and beliefs of middle managers. *Corporate Communications: An International Journal*, 14(2), 176-189.

Nordic Morning Oyj. Viitattu 1.11.2014.<http://www.nordicmorning.fi/yritysvastuu.html>

Näsi, J. 1995. What is stakeholder thinking? A snapshot of a social theory of a firm. Teoksessa Näsi, J. (toim.). *Understanding stakeholder thinking*. Helsinki: LSR-Julkaisut Oy. 19-32.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan.1. painos. Helsinki: WSOY.

Patria Oyj.2014. Vuosikatsaus 2013. Viitattu 4.11.2014.
http://www.patria.fi/ab961900438d3b3c9b4d9f833af4efcf/Patria_FI_VSK13_sivut.pdf

Raskone Oy.2014. Yritysvastuuraportti 2013 Final.pdf. Viitattu 3.11.2014
http://www.raskone.fi/raskoneoy/company/yritysvastuu/fi_FI/yritysvastuu/

Roberts, P. W. & Dowling, G. R. 2002. Corporate reputation and sustained superior financial performance. *Strategic Management Journal*, 23(12), 1077-1093.

Ruhnke, K. & Gabriel, A. 2013. Determinants of voluntary assurance on sustainability reports: an empirical analysis. *Journal of Business Economics*, 83, 1063-1091.

Russo, A. & Perrini,F. 2010. Investigating stakeholder theory and social capital: CSR in large firms and SMEs. *Journal of Business Ethics*, 91, 207 - 221.

Scalet, S. & Kelly, T.F. 2009. CSR rating agencies: What is their global impact? *Journal of Business Ethics*, 94, 69-88.

Siltaoja, M. 2010. Discarding the mirror: The importance of intangible social resources to responsibility in business in a Finnish context. *Jyväskylä Studies in Business and Economics* 86, University of Jyväskylä.

Suomen Lauttaliikenne Oy.2014. Vuosikertomus ja yritysvastuuraportti 2013. Suomen Lauttaliikenne-konserni. Viitattu 2.11.2014.
<http://www.finferries.fi/media/vuosikertomukset/suomen-lauttaliikenne-konsernin-vuosikertomus-ja-yritysvastuuraportti-2013.pdf>

Suomen Rahapaja Oy.2014. Suomen Rahapaja - konsernin vuosikertomus 2013. Viitattu 28.10.2014. <http://www.suomenrahapaja.fi/Pdf-tiedostot%20suomi/Rahapajan%20vuosikertomus%202013%20-%20kertomusosa%20-%20suomi.pdf>

Suomen Siemenperunakeskus Oy.2014. Viitattu 10.11.2014. http://spk.fi/tietoa_spksta

Suomen Standardisoimisliitto SFS. 2007. OHSAS 18001:fi. Työterveys- ja työturvallisuusjohtamisjärjestelmät. Vaatimukset.3. painos. Helsinki. Suomen Standardisoimisliitto SFS.

Suomen Viljava Oy.2014. Yritysvastuuraportti 2013. Viitattu 28.10.2014. http://www.suomenviljava.fi/client-data/file/Yritysvastuuraportti_2013.pdf

Tilastokeskus.2014. Viitattu 15.9.2014. http://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html

Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 10.11.2014. <http://www.tem.fi/yritystenvastuullisuus>.

Tobey, D. H. & Perera, Y. 2012. Corporate social responsibility: A stakeholder model for aligning competing values in West Africa. *African Journal of Economic and Management Studies*, 3(1), 95-115.

Tschopp, D. & Nastanski, M. 2013. The harmonization and convergence of corporate social responsibility reporting standards. *Journal of Business Ethics*. Viitattu 15.9.2014 <http://link.springer.com/article/10.1007/s10551-013-1906-9>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11., uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 10.11.2014. <http://www.tem.fi/yritystenvastuullisuus>.

Valtioneuvoston kanslia.2011. Valtioneuvoston periaatepäätös 3.11.2011. Viitattu 8.11.2011. <http://valtioneuvosto.fi/tiedostot/julkinen/periaatepaatokset/2011/omistajaohjaus/fi.pdf>.

Valtioneuvoston kanslia.2014. Valtioneuvoston omistajaohjaus yhtiöittäin. Viitattu 1.9.2014. http://valtioniomistus.fi/suomi/files/2011/12/Ohjaus-yhti%C3%B6itt%C3%A4in-suo_3b-2012.pdf

Vapo Oy.2014. Yritysvastuuraportti 2013. Viitattu 1.11.2014. http://www.vapo.fi/filebank/1917-Vapo_Yritysvastuuraportti_2013_20082014.pdf

VR-Yhtymä Oy. 2014. Vuosiraportti 2013. Viitattu 3.11.2014. http://vrgroup.studio.crasman.fi/file/dl/i/Cb8U0Q/nKqz1PqhQK2xZ7lxKhloSg/vrgroup_vuosikertomus2013.pdf

Waddock, S.A. & Graves, S.A. 1997. The corporate social performance - financial performance link. *Strategic Management Journal*, 18(4), 303-319.

Wood, D.J. 1991. Corporate social performance revisited. *Academy of Management Review*, 16(4), 691-718.

Ympäristöministeriö.2014. Viitattu 30.10.2014. http://www.ym.fi/fi-FI/ymparisto/kestava_kehitys/mita_on_kestava_kehitys

Taulukot

Taulukko 1: Yritykset jotka eivät ole julkaisseet yritysvastuuraporttia vuodelta 2013	27
Taulukko 2: Yritysvastuuraportin vuodelta 2013 julkaisseet suuryritykset	28
Taulukko 3: Yritysvastuuraportin vuodelta 2013 julkaisseet pk - yritykset.....	28
Taulukko 4: Tutkimustulokset ja taustamuuttajat, kaikki yritykset	30
Taulukko 5: OHSAS 18001 ja vastuuraportointi; arviointi kehityspotentiaali yrityksittäin .	33
Taulukko 6: OHSAS 18001 ja vastuuraportointi; vahvuudet/heikkoudet yrityksittäin	35

Liitteet

Liite 1: Valtioneuvoston kansliaan keskitetty omistajaohjaus yhtiöittäin

Pörssiyhtiöt

Finnair Oyj
Fortum Oyj
Neste Oil Oyj

Ei - listatut kaupallisesti toimivat yhtiöt

Altia Oyj
Arctia Shipping Oy
Arek Oy
Art and Design City Helsinki Oy Ab
Boreal Kasvinjalostus Oy
Destia Oy*
Edita Oyj**
Ekokem Oy
FCG Finnish Consulting Group Oy
Gasum Oy
Helsinki Business and Science Park Oy Ltd
Itella Oyj
Kemijoki Oy
Leijona Catering Oy
Meritaito Oy
Motiva Oy
Patria Oyj
Raskone Oy
Suomen Lauttaliikenne Oy
Suomen Rahapaja Oy
Suomen Siemenperunakeskus Oy
Suomen Viljava Oy
Vapo Oy
VR -Yhtymä Oy

Lähde: http://valtioniomistus.fi/suomi/files/2011/12/Ohjaus-yhti%C3%B6itt%C3%A4in-suo_3b-2012.pdf

* Destia Oy:n koko osakekanta on myyty Ahlström Capitalille 22.5.2014.
(<http://valtioniomistus.fi/suomi/2014/05/26/valtio-myy-destian-ahlstrom-capitalille/>)

** Edita Oyj:n uusi nimi on Nordic Morning Oyj
(<http://www.nordicmorning.fi/ajankohtaista/tiedote/edita-konsernista-tuli-nordic-morning.html?p149=7>)

Helsinki Business and Science Park Oy Ltd:n uusi nimi on Makery Oy
(<http://makery.fi/makery/tarinamme/>).

Liite 2: Ote Valtioneuvoston 3.11.2011 periaatepäätöksen liitteestä 3

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS OMISTAJAPOLITIIKASTA 3.11.2011

Liite 3.

Listamattominen valtio-omisteisten yhtiöiden yritys vastuun raportointimalli

Johdanto

Yhtiöiden taloudellisesta tilanteesta on saatavilla paljon lakisääteistä raportointia, jolloin omistajilla ja muilla sidosryhmillä on mahdollisuus seurata yrityksen tai organisaation toiminnan tuloksen ja taloudellisen aseman kehittymistä. Sidosryhmät kuitenkin odottavat tämän lisäksi yrityksiltä raportointia muistakin sellaisista asioista, joilla on merkitystä sidosryhmille. Usein näitä asioita julkaistaan yritys vastuun- tai yhteiskuntavastuuraportin muodossa.

Suomessa on runsas 120 yritystä ja muuta organisaatiota, jotka julkaisevat yritys vastuunsa toteutumisesta tietoja raporteissaan tai verkkosivuillaan. Tämä tarkoittaa, että suurin osa yrityksistä ja organisaatioista ei kerro sidosryhmilleen lakisääteisen raportoinnin tai perushenkilöstötunnuslukujen lisäksi juurikaan muita tietoja. Yhtiöiden taloudellinen raportointi kertoo menneen kauden suorituskyvystä. Yritys vastuusta julkaistut tiedot sen sijaan usein antavat viitteitä yrityksen ja organisaation tulevasta suorituskyvystä. Samoin ne kertovat yleensä myös toimintaperiaatteiden eettisyydestä ja vastuullisuudesta.

Näillä tiedolla on merkitystä kaikille sidosryhmille, erityisesti omistajille. Tämän vuoksi valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto julkaisee yritys vastuun raportointimallin listamattomille valtio-omisteisille yhtiöille.

Malli soveltuu myös muiden ministeriöiden kuin valtioneuvoston kanslia omistajaohjausvastuulla oleville yhtiöille. Malli ei edellytä erillisen yritys vastuun- tai yhteiskuntavastuuraportin julkaisemista.

Raportointimalli perustuu yhteiskuntavastuuraportointia ohjaaviin ohjeistoihin sekä yleisiin raportointikäytäntöihin. Mallin sisältöön ovat erityisesti vaikuttaneet Global Reporting Initiative:n G3 -raportointiohjeisto sekä kirjanpitolautakunnan yleisohje toimintakertomuksen laatimisesta. GRI-ohjeiston tunnuslukuja on muokattu suomalaisten organisaatioiden toimintaan paremmin soveltuvaksi.

Oheisena on lueteltu raportointimallia laadittaessa hyödynnetyt lähteet:

- Global Reporting Initiative (GRI) Sustainability Reporting Guidelines G3, 2006
- o Raportointiohjeiston päivitetty versio GRI 3.1, 25.3.2011
- Kirjanpitolautakunta: Yleisohje toimintakertomuksen laatimisesta, 12.9.2006
- Työ- ja elinkeinoministeriö: Yritys vastuun raportoinnin ensiaskeleet. Tietopaketti pk-yrityksille
- Arvopaperimarkkinayhdistys ry: Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi (Corporate Governance) 2010
- ISO 26000 yhteiskuntavastuustandardi, vahvistettu 22.11.2010.

Raportointimallin rakenne

Raportointimalli sisältää yhtiön yhteiskuntavastuusta raportoitavat tiedot ja tunnusluvut. Nämä on esitetty yhteiskuntavastuun osa-alueittain luvuissa 1-9. Tiedot ja tunnusluvut ovat kahden tyyppisiä:

1. Kaikille raportoiville yhtiöille yhteiset tunnusluvut ja kuvaukset. Nämä on esitetty raportointimallissa normaalitekstillä.

2. Täydentävät, valinnaiset tunnusluvut ja kuvaukset. Nämä on esitetty raportointimallissa harmaalla, kursivoidulla tekstillä.

Malli on yleisluontoinen, ja se soveltuu erikokoisille ja eri toimialoilla toimiville yhtiöille. Raportointimallin peruseriaatteena on ”comply or explain” eli ”raportoi tai selitä” -periaate, jonka mukaan yhtiön tulee raportoida tieto tai selittää, miksi tietoa ei ole raportoitu (esimerkiksi tieto ei yhtiön suorittaman olennaisuusarvioinnin mukaan ole olennainen sen toiminnalle tai tietoa ei ole saatavilla).

3. Henkilöstö

3.1 Henkilöstöjohtaminen

3.1.1 Henkilöstöjohtaminen

o Henkilöstöpolitiikka tai muut henkilöstöön liittyvät toimintaperiaatteet

o Kuvaus esimiestoiminnan kehittämiseen liittyvistä hankkeista KILA

3.1.2 Henkilöstötavoitteet

o Henkilöstötavoitteet

o Tulokset suhteessa henkilöstötavoitteisiin

o Kuvaus raportointikauden keskeisistä toimenpiteistä ja saavutuksista henkilöstöön liittyen

3.2 Henkilöstön määrä ja rakenne

3.2.1 Henkilöstön määrä

▫ Henkilöstön määrä jaoteltuna toiminnan luonteen ja laajuuden mukaan KILA, GRI LA1

o Henkilöstön määrä 31.12. (tilikauden lopussa) KILA, GRI LA1

o Henkilöstö keskimäärin KILA

o Henkilöstön jakautuminen maittain tai maantieteellisten alueiden mukaan GRI LA1

o Henkilöstön jakautuminen toiminnoittain tai toimialoittain KILA

o Vuokratyövoiman määrä 31.12. tai keskimäärin KILA, GRI LA1

3.2.2 Työsuhteet

o Vakituisten ja määräaikaisten työsuhteiden osuus 31.12. KILA, GRI LA1

o Kokoaikaisten ja osa-aikaisten työsuhteiden osuus 31.12. KILA, GRI LA1

3.2.3 Vaihtuvuus

▫ Vaihtuvuus (vakinaiset tai koko henkilöstö, organisaation määrittelyn mukaan)

o Tulovaihtuvuus KILA, GRI LA2

▫ Uusien työsuhteiden lukumäärä

o Lähtövaihtuvuus KILA, GRI LA2

▫ Päättäneiden työsuhteiden lukumäärä päättymissyyn mukaan jaoteltuna

o Keskimääräinen vaihtuvuus KILA

o Kuvaus rekrytointien painopisteestä ja tehtäväkierrosta KILA

3.2.4 Työsuhteiden kesto

▫ Keskimääräinen työsuhteen pituus KILA

o Työsuhteiden keston jakauma

3.2.5 Henkilöstön ikärakenne ja keski-ikä

▫ Henkilöstön ikärakenne KILA, GRI LA13

o Henkilöstön keski-ikä KILA

o Eläkkeelle jääneiden lukumäärä

▫ Keskimääräinen eläköitymisikä

▫ Kuvaus, miten organisaatio on varautunut henkilöstön eläköitymiseen

3.3 Uudelleenjärjestelytilanteet ja irtisanomiset/ Henkilöstön ja työnantajan väliset suhteet

3.3.1 Irtisanomiset ja lomautukset

▫ Irtisanottujen työsuhteiden lukumäärä KILA

o Kuvaus lakien määräykset ylittävistä toimista, joilla irtisanottuja tuetaan KILA

▫ Lomautettujen työntekijöiden määrä ja keskimääräinen kesto

- Työehtosopimusten piirissä olevien työntekijöiden osuus GRI LA4
- o Voimassa olevat työehtosopimukset

3.4 Tasa-arvo

3.4.1 Henkilöstön sukupuolijakauma

- Henkilöstön sukupuolijakauma henkilöstöryhmittäin KILA, GRI LA13
- o Hallituksen ja ylimmän johdon sukupuolijakauma GRI LA13

3.4.2 Tasa-arvosuunnitelma

- Kuvaus tasa-arvosuunnitelmasta, sen tavoitteiden toteutumisesta ja toimenpiteistä varmistaa työntekijöiden yhdenvertaisuus (pakollinen yrityksissä, joissa yli 30 henkilöä) KILA
- Kuvaus tasa-arvosuunnitelmaan liittyvästä palkkavertailusta ja sen tuloksista
- o Naisten ja miesten peruspalkkojen suhde GRI LA14

3.5 Palkitseminen

3.5.1 Palkitsemisjärjestelmä ja tulospalkkiot

- Kuvaus käytössä olevista palkitsemisjärjestelmistä KILA
- Palkitsemisjärjestelmien piiriin kuuluvan henkilöstön osuus KILA
- Maksetut tulospalkkiot eriteltynä henkilöstöryhmittäin KILA

3.6 Osaamisen kehittäminen ja koulutus

3.6.1 Kehityskeskustelut

- o Säännöllisten kehityskeskustelujen piiriin kuuluvan henkilöstön osuus KILA, GRI LA10
- o Kuvaus kehityskeskustelukäytännöistä ja henkilökohtaisista kehityssuunnitelmista KILA

3.6.2 Koulutus ja osaamisen kehittäminen

- o Henkilöstön koulutustaustan jakauma KILA
- o Kuvaus keskeisistä koulutushankkeista ja koulutuskäytännöistä (ml. perehdyttämisprosessi)
- o Koulutuspäivien määrä henkilöä kohti KILA
- o Koulutuskustannukset

3.7 Työhyvinvointi

3.7.1 Henkilöstötyytyväisyys

- o Kuvaus henkilöstötutkimusten tuloksista ja niiden kehityksestä KILA (tai muut toimenpiteet työtyytyväisyyden selvittämiseksi)
- Kuvaus henkilöstötutkimusten tulosten perusteella toteutetuista toimenpiteistä

3.7.2 Henkilöstön työkyky ja työhyvinvointi

- o Kuvaus keskeisistä hankkeista ja toimenpiteistä, joiden tavoitteena on tukea henkilöstön työkyvyn ylläpitoa ja työhyvinvointia KILA

3.8 Työterveys ja turvallisuus

3.8.1 Tapaturmat

- o Kuvaus työterveys- ja turvallisuusjohtamisesta sekä keskeisistä työterveys- ja turvallisuustyön hankkeista ja toimenpiteistä KILA
- o Tapaturmien lukumäärä (poissaoloon ja ei-poissaoloon johtaneet tapaturmat)
- o Tapaturmataajuus per miljoonaa työtuntia KILA, GRI LA7
- o Työhön liittyvät kuolemantapaukset GRI LA7

3.8.2 Sairauspoissaolot

- o Sairauspoissaolot
- o Sairauspoissaoloprosentti KILA
- o Ammattitautien lukumäärä GRI LA7

3.8.3 Työterveys

- o Kuvaus työterveyshuollosta, ml. esim. ennaltaehkäisevä työterveyshuolto, henkilöstölle tarjotut edut
- o Keskimääräiset sairauspoissaolot (päivää / hlö)
- o Osuus kokonaistyövoimasta, joka on edustettuna virallisissa henkilöstön ja johdon yhteisissä työterveyttä ja -turvallisuutta valvovissa

ja neuvoa-antavissa toimikunnissa GRI LA6

o Organisaation työntekijöille, heidän perheilleen tai paikallisyhteisön jäsenille suunnatut koulutus-, harjoittelu-, opastus-, ennaltaehkäisy ja riskinhallintaohjelmat vakavien sairauksien varalta GRI LA8

o Ammattiliittojen kanssa solmittujen sopimusten sisältämät terveys ja turvallisuusteemat GRI LA9

o Syrjintätapausten lukumäärä ja niihin liittyvät toimenpiteet GRI HR4

o Toiminnot, joissa yhdistymisen vapaus ja oikeus työehtosopimusneuvotteluihin on vaarassa olla toteutumatta, ja näiden oikeuksien tukemiseksi toteutetut toimenpiteet GRI HR5

o Toiminnot, joissa on merkittävä lapsityövoiman käytön riski, ja lapsityövoiman käytön estämiseksi toteutetut toimenpiteet GRI HR6*

o Toiminnot, joissa on merkittävä pakko- ja rangaistustyövoiman käytön riski, ja pakko- ja rangaistustyövoiman käytön estämiseksi toteutetut toimenpiteet GRI HR7*

o Osuus turvahenkilökunnasta, joka on saanut koulutusta organisaation ihmisoikeuspolitiikkoihin ja -toimintakäytäntöihin GRI HR8